

लामिडाँडा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
खार्पा, खोटाङ
१ नं. प्रदेश, नेपाल

बस्तुगत बिबरणको अन्तिम प्रतिबेदन

प्रस्तुतकर्ता
सिबकथन विकास समुह
गोल्फुटार-५, काठमाण्डौं, नेपाल
जि पि.ओ. बक्स - १५५३२, फोन नं. ९७७-०१-४३७३०५८
Email : sedg_058@yahoo.com

लामिडाँडा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खार्पा, खोटाङ

१ नं. प्रदेश, नेपाल

बस्तुगत बिबरणको अन्तिम प्रतिवेदन

प्रतिवेदनकर्ता

सिबकथन विकास समुह

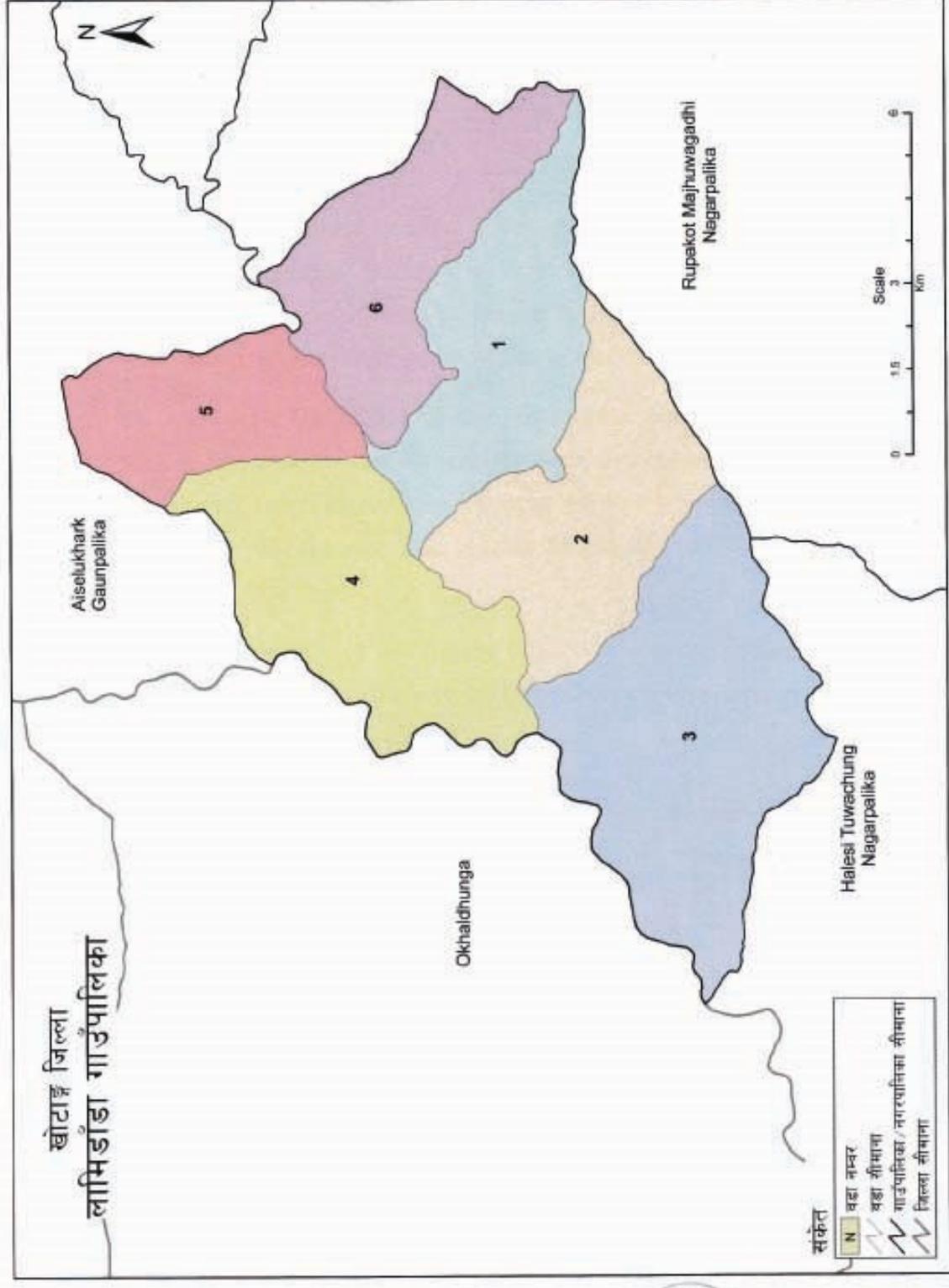
गोल्फुटार, काठमाण्डौं, नेपाल

आषाढ, २०७४

खोटाङ्ग जिल्ला

लामिडाँडा गाउँपालिका

संकेत

- N वडा नम्बर
- वडा सीमाना
- गाउँपालिका, नगरपालिका सीमाना
- जिल्ला सीमाना

Projection System: MJTM Spheroid - Everest 1830
LLRC, 2016

शीतः स्मृत्यन्तः तस्मात् स्केल १:२५,००० (१:५,००,०००), शारीर विभाग १ अन्वयान्ता २०१६, सर्वेष्टः स्काटा विभाग
लगायत यद्वे गाउँपालिका तस्य विभाग, सर्वोच्चतः वा स्थापनः तेषुको मन्त्रालयः तस्य सीमाना निर्धारणः अर्थात्

दुई शब्द

लामिडाँडा गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक, शैक्षिक, भौगोलिक, जनसंख्या सम्बन्धी र भौतिक पूर्वाधार लगाएतका क्षेत्रहरुको यथार्थ स्थिती भल्कने बस्तुगत विवरण सहितको पार्ष्वचित्र तयार गर्ने कार्य यस संस्थालाई प्रदान गर्नु भएकोमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री लिलानाथ निरौला, कार्यकारी अधिकृत श्री प्रज्वल घिमिरे लगायत गाउँपालिका परिवारलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छौं ।

यस बस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन सम्बन्धी कार्यलाई सरलता र सहजताका लागि ठोस आधार प्रदान गर्दै यसले जनसहभागिता परिचालन गर्न समेत दरिलो पृष्ठभूमि तयार गर्न सघाउ पुऱ्याउँदछ भन्ने विश्वास लिएका छौं । त्यस्तै यस बस्तुगत विवरणले विस्तृत तथ्याँकीय आधार (Data Base) को विश्लेषण गर्न चाहने जिज्ञासुहरुलाई समेत मद्दत पुऱ्याउँदछ भन्ने लागेको छ ।

लामिडाँडा गाउँपालिकाले आगामी दिनमा समेत अध्ययन अनुसन्धान, गुरुयोजना निर्माण, वृत्तचित्र निर्माणमा समेत यस संस्थालाई मौका प्रदान गर्नु हुनेछ भन्ने विश्वास समेत लिएका छौं । धन्यवाद ।

सिबकधन विकास समुह
गोल्फुटार, काठमाडौं ।

लामिडाँडा गाउँपालिका

सि.नं.	विवरण	पेज नं.
परिच्छेद - १ : परिचय		
१.१.	विषयवस्तु प्रवेश	1
१.२.	अध्ययनको मुख्य उद्देश्य	1
१.३.	जिल्लाको पृष्ठभूमि	2
१.४.	लामिडाँडा गाउँपालिकाको परिचय (ऐतिहासिक पृष्ठभूमि र नामाकरण)	4
१.५.	भौगोलिक स्वरूप	5
१.६.	अध्ययन विधि	6
१.७.	अध्ययन सीमा	6
परिच्छेद - २ : स्थानीय आकर्षणको विवरण		
२.१.	स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरुको विवरण	7
२.२.	पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण (धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)	8
२.३.	हाट बजार र अन्य प्रमुख बजार	9
२.४.	गैर काष्ठ बन पैदवारको आकर्षण र प्रयोग	9
परिच्छेद - ३ : भू-उपयोग र भू-स्वामित्व सम्बन्धी विवरण		
३.१.	खोटाङ जिल्लाको भू-उपयोग स्थिति	12
३.२.	भू-उपयोग (प्रतिशत)	12
३.३.	भू-स्वामित्वको विवरण	13
३.४.	(क) सरकारी, सामुदायिक र कबुलियत वन	13
	(ख) कबुलियत वनको अवस्थाको विवरण	13
	(ग) सामुदायिक वनको विवरण	14
३.५.	कृषि सम्बन्धी भू-उपयोग	16
३.६.	कृषि सम्बन्धी भू-स्वामित्व	16

परिच्छेद - ४ : जनसंख्या सम्बन्धी विवरण		
४.१.	५ वर्ष उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार जनसंख्या	19
४.२.	जातजाति र लिंग अनुसार जनसंख्या	20
४.३.	मातृभाषा र लिंग अनुसार जनसंख्या	22
४.४.	लैंगिकता आधारमा अपाङ्गको स्थिति सम्बन्धि विवरण	23
४.५.	घरपरिवार संख्या, जनसंख्या, औषत परिवार सदस्य संख्या, लैंगिक अनुपात	24
४.६.	अनुपस्थित घरपरिवार संख्या र जनसंख्या सम्बन्धि विवरण	24
४.७.	घरपरिवारको घरको स्वामित्व सम्बन्धि विवरण	25
४.८.	घरको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या	25
४.९.	घरको बाहिरी भित्ताको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या	26
४.१०.	घरको छाना अनुसार घरपरिवार संख्या	26
४.११.	पानीको स्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या	27
४.१२.	घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने इन्धन	27
४.१३.	घरपरिवारले अक्सर प्रयोग गर्ने प्रकाशको स्रोत	28
४.१४.	शौचालयको प्रकार अनुसार घरपरिवार संख्या	28
४.१५.	घर परिवारमा भएका सुविधा सम्बन्धी विवरण	29
४.१६.	गरिवीको प्रतिशत	29
परिच्छेद - ५ : शिक्षा सम्बन्धी विवरण		
५.१.	शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण	31
५.२.	लामिडाँडा गाउँपालिकामा रहेको क्याम्पस सम्बन्धी विवरण	33
५.३.	पाँच वर्ष भन्दा माथिका जनसंख्या र साक्षरताको स्थिति	33
५.४.	विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरुको विवरण	34
५.५.	शैक्षिक तह पूरा गरेका जनसंख्या	38
५.६.	पाँच वर्ष देखि २५ वर्ष उमेरका विद्यालय जाने र नजानेको विवरण	39
५.७.	विद्यालहरुमा शौचालयको विवरण	39

५.८.	बाल सञ्जालको अवस्था	40
५.९.	बालविकास केन्द्रको विवरण	40
५.१०.	स्रोत केन्द्र र विद्यालय सम्बन्धी विवरण	40
५.११.	तहगत शिक्षक विवरण	41
परिच्छेद - ६ : स्वास्थ्यमा आधारित विवरण		
६.१.	गाउँपालिकाको प्रमुख रोगहरु	46
६.२.	विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु	47
६.३.	कुपोषणको अवस्था (५वर्ष सम्म)	49
६.४.	(क) खोप सेवाको विवरण	50
३.५.	खोपको पहुँच र उपभोगको आधारमा गाविसको वर्गीकरण (आ.व ०७०/७१)	50
६.५.	वातावरण तथा सरसफाई	51
६.६.	फोहरमैला व्यवस्थापन	51
परिच्छेद - ७ : कृषि र पशु सम्बन्धी विवरण		
७.१.	कृषि सेवा केन्द्र र अन्तर्गतका वडाहरु	52
७.२.	कृषि गणना २०६८ अनुसारको संक्षिप्त नतिजा	53
७.३.	वीउ विजन र विषदीको प्रयोग अनुसार प्रमुख बाली लगाएको कृषक परिवारको प्रतिशत	53
७.४.	बाली लगाएको क्षेत्रफलको उत्पादकत्वको विवरण	54
७.५.	२०५८ को तुलनामा २०६८ मा पशुपंक्ष पालना गर्ने परिवारमा देखिएको फरक प्रतिशत	55
७.६.	कृषि सेवा केन्द्र र अन्तर्गतका वडाहरु	55
७.७.	पशुसेवा केन्द्र/उपकेन्द्रको विवरण	56
७.८.	सिंचाई सुविधा भएको जमिन	56
७.९.	सिंचाई आयोजनाहरुको विवरण	57
७.१०.	खाद्यान्न आत्मनिर्भरताको अवस्था	57
परिच्छेद - ८ : गाउँपालिकाको आन्तरिक विवरण		
८.१.	गाउँपालिकाको हालका भवनहरु (वडा अनुसार)	59
८.२.	गाउँपालिकाको टाढाको बस्तिबाट गाउँपालिका पुग्न लाग्ने अनुमानित समय घण्टा	59

८.३.	सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धी विवरण	60
८.४.	गाउँपालिका, कार्यालय देखि वडा सम्मको दुरी	60
८.५.	गाउँपालिका (वडा नं. १ देखि ६ सम्म) को विगत ५ वर्षको आय व्यय विवरण	60
८.६.	गाउँपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	61
८.७.	गाउँपालिकाको स्थापना काल देखि हालसम्मको प्रमुखहरूको विवरण	62
८.७.१	गाउँपालिकाको स्थापना काल देखि हालसम्मको निर्वाचित प्रमुखहरूको विवरण	62
८.८.	गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सुरक्षा इकाईहरूको विवरण	63
८.९.	भोलुङ्गेपुल, पुल पुलेसा र मोटरवेल् पुल सम्बन्धी विवरण	63
८.१०.	हुलाक सेवा केन्द्रको विवरण	63
८.११.	हुलाक कार्यालय	64
८.१२.	क्लबहरूको विवरण	64
८.१३.	उद्योग र खानी	65
८.१४.	मुख्य सडक आयोजनाहरूको विवरण	65
८.१५.	सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	66
८.१६.	विपन्नता (गरिबी तथा सुविधा बञ्चित) स्तरीकरण २०६७	66
८.१७.	घटना दर्ता विवरण	67
८.१८.	महिला हिंसा सम्बन्धी विवरण	68
परिच्छेद - ९ : विविध		
९.१.	जिल्लाको समग्रको आधारमा गाउँपालिकाको संक्षिप्त विवरण	69
९.२.	रोजगारीमा संलग्न भएकाहरूको पेशा/कामको प्रतिशत	74
९.३.	बेरोजगारदर (प्रतिशत)	74
९.४.	निर्भरता दर	75
९.५.	निर्भरता क्षेत्र	76
९.६.	अवधारणा र परिभाषा	77
परिच्छेद - १० : गाउँपालिकाको अवसर, चुनौती र सम्भावना		
१०.१.	अवसर र सम्भावना	79

१०.२.	चुनौती र समस्याहरु	80
	अनुसूचि-१	81

परिच्छेद - १

परिचय

१.१. विषयवस्तु प्रवेश

लामिडाँडा गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक, शैक्षिक, भौगोलिक, जनसंख्या सम्बन्धी र भौतिक पूर्वाधार लगाएतका क्षेत्रहरूको यथार्थ स्थिती भल्कने वस्तुगत विवरण सहितको पार्श्वचित्र नयाँ गठन भएका स्थानिय तहलाई अत्याश्वकय पर्दछ । यसरी तयार पारिएका वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन सम्बन्धी कार्यलाई सरलता र सहजताका लागि ठोस आधार प्रदान गर्दछ । यसले जनसहभागिता परिचालन गर्न समेत दरिलो पृष्ठभूमि तयार गर्न सघाउ पुऱ्याउँदै विस्तृत तथ्याँकीय आधार (Data Base) को विश्लेषण गर्न चाहने जिज्ञासुहरूलाई समेत मद्दत पुऱ्याउँदछ । यसै परिप्रेक्षमा यस गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गर्ने कार्य गर्नु परेको हो ।

१.२. अध्ययनको मुख्य उद्देश्य

लामिडाँडा गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गर्नु पर्नाको मुख्य उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

- स्थानीय तहको नयाँ संख्या निर्धारण भए पश्चात लामिडाँडा गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र पर्ने सबै वडाहरूको विवरण तथा तथ्यांक संकलन गरी अद्यावधिक गर्न,
- गाउँपालिकास्तरमा भएका विभिन्न सूचना, विवरण र तथ्यांकहरूलाई एकिकृत गरी विषयगत अनुरूप क्षेत्रगत योजना तर्जुमाको लागि तथ्याङ्किय आधार तयार गर्न,
- गाउँपालिकाको बारेमा जानकारी लिन चाहने सरोकारवाला र जिज्ञासु ब्यक्ति एवं संघ संस्थाहरूलाई सहज रूपमा जानकारी उपलब्ध गराउन ।

१.३. जिल्लाको पृष्ठभूमि

नेपालको पूर्वाञ्चल विकासक्षेत्र अन्तर्गत सगरमाथा अञ्चलको माथिल्लो सगरमाथा क्षेत्रका तीन जिल्ला मध्ये खोटाङ्ग जिल्ला यातायातको दृष्टिले अति दुर्गममा पर्दछ । यस जिल्लाको पूर्वमा भोजपुर, उत्तर तर्फ सोलुखुम्बु, पश्चिममा ओखलढुङ्गा र दक्षिणमा उदयपुर जिल्ला पर्दछन् । लेक र वेशी युक्त पहाडै पहाड भएको यो जिल्लामा हिमाली र तराई खण्डका भू-भाग पर्दैनन् । पूर्वमा टेम्के, मैयु, मेरुडाँडा, पश्चिममा सुन्दर पहाडी ढाल हुँदै दुधकोशी नदि, उत्तरमा साल्पाडाँडा एवं देउरालीडाँडा पानीढलो र दक्षिणमा उवडखावड पहाडी ढाल हुँदै वहने सुनकोशी नदि जस्ता सुन्दर प्राकृतिक एवं ऐतिहासिक सिमानाले परिवेष्टित खोटाङ्ग जिल्लामा लालिगुराँस, चिमाल र विभिन्न जातका लेकाली धुपीसल्लाले उत्तरी क्षेत्रलाई मनोरम बनाएको छ भने दक्षिण तर्फ खयर साल जस्ता मूल्यवान बनसम्पदाले भरिपूर्ण यो जिल्ला वास्तवमै प्राकृतिक स्रोत साधनले सुसज्जित छ । समुन्द्र सतहदेखि १५२ मीटर देखि ३६२० मीटर उचाइसम्म अवस्थित खोटाङ्ग जिल्लाको सदरमुकाम दिक्तेल १७०७ मीटर उचाइमा रहेको छ । करिव २२५३ मीटर देखि ३६२० मीटर उचाइ सम्म रहेका प्राकृतिक पर्वतमाला रुपाकोट, टेम्के, मैयु, मेरुड, सेल्मे, चिलिमढुङ्गा, साल्पा, चित्रे जस्ता अग्ला-अग्ला पहाडी टाकुराहरुले सजिएको यस जिल्लाको सुनकोशी उपत्यका यहाँका भौगोलिक विविधताका उदाहरणहरु हुन् । यस्ता विविध प्राकृतिक धरोहरहरु भएको खोटाङ्ग जिल्लाको विविध पर्यटकीय सम्भावना बोकेको छ भने सदरमुकाम नजिकै रहेको रुपाकोटडाँडा दिक्तेलवासीको लागि एउटा प्राकृतिक उपहार मान्न सकिन्छ । मुख्य पेशा कृषि भएकोले यहाँका मानिसहरु करिव ९० प्रतिशत कृषि र पशुपालन पेशामा संलग्न भएपनि वर्षेनी खाद्यान्नको अभाव भई खाद्य सस्थानबाट उल्लेख्य मात्रामा खाद्यान्न आयात हुने गर्दछ । जिल्लाको उत्तरी भागमा रहेको रावा खोला उपत्यकाको ठूलो फाँटमा उत्पादन हुने मकै, धान, कोदो वर्षेनी सोलुको सल्लेरी र नाम्चेमा लगेर बिक्री गरिन्छ । यस जिल्लामा उत्पादन हुने खाद्यान्न जिल्ला भित्रै खपत गर्ने र अझ उन्नत ढंगले खेतीपाती गर्न सकेको खन्डमा खाद्यान्न लगायत विभिन्न जातका फलफूलहरुको उत्पादन बृद्धि गरी जिल्लावासीलाई आवश्यक खाद्यान्न पूर्ति गर्न तथा आयआर्जन बृद्धि गर्न सकिने प्रबल संभावना रहेको छ । राई जातिको बाहुल्यता रहेको यो जिल्लामा बाहुन, क्षेत्री, नेवार, तामाङ्ग, शेर्पा, मगर, गुरुङ्ग, कामी, दमाई, सार्की आदी जनजातिहरुको पनि बसोवास रहेको छ । हिन्दु

धर्ममान्ने समुदायको बाहुल्यता रहेको यस जिल्लाका केहि मानिसहरुले अन्य धर्म पनि मान्न थालेका छन् भने अन्य धर्मावलम्बीहरुले समेत हिन्दु संस्कार मान्दै आएका छन् ।

नेपालको राजनैतिक इतिहासमा गोपाल वंश र महिषपाल वंश पछाडि किराँत वंशी राजाहरुले राज्य गरे । करिव १५०० वर्ष किराँती राजाहरुले शासन गरेपछि, इशाको पहिलो शताब्दी तिर भारतको वैशाली भन्ने ठाउँबाट आएका लिच्छवीहरुले किराँत राजाहरुलाई हराएर शासन गर्न थाले पछि, किराँतीहरु पूर्वी पहाडि क्षेत्र हालको खोटाङ्ग, भोजपुर, र ओखलढुङ्गा क्षेत्रमा बसोबास गर्न थालेका थिए । पृथ्वीनारायण शाहले बाइसी र चौविसी राज्यमा विभक्त नेपाललाई एकिकरण गरी वृहत नेपाल बनाउनुपूर्व दुधकोशी देखि अरुण सम्मको किराँतीहरुको बस्ती भएको माभकिराँत वा खम्बुवान क्षेत्रको नामले प्रसिद्ध यो भू-भागको मुख्य प्रशासन चौदण्डीगढीका सेन वंशी राजाबाट संचालित थियो भने पहाड स-साना गढी र थुमहरुमा किराँती राजाहरुले राज्य गर्दथे । यसै समयमा यो भू-भाग किराँती राजा 'खोटे' द्वारा शासित कोटको रूपमा थियो र उनकै नामबाट खोटाङ्गकोट हुँदै 'खोटाङ्ग' नाम रहन गएको किम्वदन्ती छ । अर्को एक जनश्रुती अनुशार हाल खोटाङ्गजार रहेको स्थान वरपर प्रशस्त खोटे सल्लाहरु पाइनेहुनाले यस क्षेत्रलाई खुटा भन्न थालियो यस क्षेत्रले त्यसवेला हालको खुटा भन्ने स्थान मात्र नभएर अरु वढी क्षेत्र ओगटेको थियो । यस क्षेत्रमा त्यसवेला 'हाङ्ग' नाम गरेका प्रतापी राजा राज्य गर्दथे । उनकै नामबाट पछि 'खुटाका हाङ्ग' राजा भन्दै 'खुटाहाङ्ग' र अन्त्यमा 'खोटाङ्ग' शब्दको उत्पत्ति भई यस जिल्लाको नाम 'खोटाङ्ग' रहन गएको भन्ने भनाइ पनि रहेको छ । चौदण्डीगढीका सेन राजाकै शासनकालमा खोटाङ्गमा राईलाई स्वशासन दिएका थिए । विभिन्न समयमा किराँती राजा र सेन राजाको विच मतभेद र कलह भइरहने कारणबाट फाइदा उठाइ पृथ्वीनारायण शाहले नेपालको एकिकरणको पछिल्लो समयमा यो क्षेत्र माथि विजय गरेका थिए । राणाकालिन समयमा नेपाललाई ३५ जिल्लामा विभाजन गरीएको थियो । उक्त समयमा हालको खोटाङ्गको विच भागमा पर्ने साप्सु खोलाको सिमाना बनाइ पूर्व ३ नम्बर र पूर्व ४ नम्बर क्षेत्रको ओखलढुङ्गा र भोजपुर गौडाले शासन गर्दथ्यो । स्थानीय तहमा भने मभुवा, आमचोक, खोटाङ्ग, छुलुवार, सावा, दिप्लुङ, चुइचुम्मा, रतन्छा, खाम्तेल, हलेशी र रावाथुम प्रशासनिक एकाई कायम थियो । विशाल क्षेत्र भएकोले साप्सु दक्षिणमा खोटाङ्ग इलाका अदालत र ऐशेलुखर्क इलाका अदालत स्थापना गरी न्याय प्रशासनका अतिरिक्त जग्गा रजिस्ट्रेशन गर्ने काम पनि गर्न थालियो । वि.सं. २०१७ सालमा नेपालमा एकदलीय पंचायती व्यवस्थाको शुरुवात भएपछि नेपालको संविधान २०१९ बमोजिम नेपाललाई १४ अञ्चल र ७५ जिल्लामा विभाजन

गरिएपछि तत्कालिन खोटाङ्गद्वारा हेरिने आम्चोक र सिक्तेल थुम भोजपुरले हेर्ने र रावापारिका क्षेत्र सोलुखुम्बुले हेर्ने र बाँकी क्षेत्र खोटाङ्गले हेर्नेगरी खोटाङ्गबजारलाई सदरमुकाम बनाएर खोटाङ्ग जिल्ला पनि एक जिल्ला कायम गरियो । त्यसवेला यस जिल्लाको मध्य भागबाट बहने साप्सुखोला देखि उत्तरतर्फ २३ गाउँ पञ्चायत र दक्षिणतर्फ २२ गाउँ पञ्चायत रहेका थिए । तत्कालिन संविधान बमोजिम एक गाउँ पञ्चायतबाट एक जना जिल्ला सभा सदस्य चुनिन पाउने कानुनि प्राबधान भएकोले जिल्ला सभामा स्वतहः साप्सु उत्तरको बहुमत रह्यो । तत्कालिन पहिलो जिल्ला सभाको बैठकले नै खोटाङ्गमा रहेको सरकारी अड्डा अदालत दिक्तेलमा स्थानान्तरण गर्न सरकारसँग माग गर्न बहुमतले निर्णय गर्‍यो । खोटाङ्गमा रहेको जिल्ला पञ्चायत र शिक्षा प्रशासन हेर्ने काम वि.सं. २०२० सालमा दिक्तेलमा सारी विधिवत रूपमा खोटाङ्ग जिल्लाको सदरमुकाम दिक्तेलमा सारियो । २०२२ सालमा तत्कालिन श्री ५ को सरकारले खोटाङ्ग अदालत दिक्तेलमा र ऐंशेलुखर्क अदालत सोलुसल्लेरीमा सार्ने निर्णय गर्‍यो भने तत्पश्चात खोलिएका कार्यालयहरु क्रमशः दिक्तेलमा नै स्थापना भएका हुन् । नेपालको संविधान (तेस्रो संसोधन) २०३२ ले खोटाङ्गको सिमाना पुनः हेरफेर गरी भोजपुर जिल्लाका वोपुङ, भञ्ज्याङ्गखर्क, काहुले तथा सोलु जिल्लाको बाकाचोल, पारा, जलेश्वरी, महेश्वरी, धारापानी, डुम्रे, दुवे, माक्पा, बाङ्गदेल, राखा, ऐंशेलुखर्क, बादेल, दिप्सुङ लगायत पन्ध्र गाउँ पञ्चायत खोटाङ्गमा गाभिन गई हालको क्षेत्र तथा सिमाना कायम हुन गएको हो । यसरी बिस्तार भएको क्षेत्र नै हालसम्मको खोटाङ्ग जिल्ला रहेको छ ।

१.४. लामिडाँडा गाउँपालिकाको परिचय (ऐतिहासिक पृष्ठभूमि र नामाकरण)

खोटाङ्ग जिल्लामा २ वटा नगरपालिका र ८ वटा गाउँपालिका रहेको छ । ८ वटा गाउँपालिका मध्ये लामिडाँडा पनि एक गाउँपालिका हो । खोटाङ्ग जिल्लाको सदरमुकाम दिक्तेलबाट ८ कोशको दुरीमा रहेको यस गाउँपालिकाको तद्कालनको ६ वटा गाउँ विकास समितिहरु कुभिण्डे, खार्पा, हौचुर, लामिडाँडा, दुवेकोल र धारापानी मिलेर बनेको हो । यस गाउँपालिकाको चार किल्ला सिमाना हेर्दा पूर्व तर्फ रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका, पश्चिम तर्फ ओखलढुंगा जिल्ला उत्तर तर्फ ऐंसेलुखर्क गाउँपालिका र दक्षिण तर्फ रुपाकोट मझुवागढी र हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका पर्दछ । यो गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ९७.४४ बर्ग कि.मी रहेको छ । ६ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको यस

गाउँपालिका कार्यालय तत्कालको खार्पा गा.वि.स. को कार्यालयमा स्थापना गरिएको छ । यस गाउँपालिकाको घरपरिवार संख्या २७९३ र जनसंख्या १३,३६९ जना रहेको छ ।

तत्कालको ६ वटा गाउँ विकास समितिहरू मिलेर बनेको लामिडाँडा गाउँपालिकाको नामाकरण हुनुमा तत्कालको लामिडाँडा गाउँ विकास समितिको लामिडाँडा भन्ने स्थान केन्द्रबाट चिरपरिचित नाम भएको र यसको भूवर्ण पनि लामो आकारको भएकाले लामिडाँडा नाम रहन गएको हो । यातायातको अन्य साधन नहुँदाको अवस्थामा पनि हवाई यातायातको सुविधा रहेको यस स्थानबाट सोलुखुम्बु जिल्लाको सल्लेरीलाई समेत सुविधा पुगेको थियो ।

१.५. भौगोलिक स्वरूप

यस गाउँपालिकाको वडा अनुसारको भौगोलिक स्थिती निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. १

वडा नं.	गाउँ	उत्तरी अक्षांश						पूर्व देशान्तर						कैफियत
		देखि			सम्म			देखि			सम्म			
		डि.	मि.	से.	डि.	मि.	से.	डि.	मि.	से.	डि.	मि.	से.	
१	कुभिण्डे	२७	१५	३०	२७	१४	५०	८६	४२	१५	८६	४७	१०	
२	खार्पा	२७	१४	३०	२७	१७	३०	८६	४०	५५	८६	४५	५	
३	लामिडाँडा	२७	१३	३०	२७	१६	३०	८६	३७	३०	८६	४३	०	
४	धारापानी	२७	१६	२०	२७	१९	४०	८६	४०	१२	८६	४३	३०	
५	दुवेकोल	२७	१७	४०	२७	२०	४०	८६	४२	४०	८६	४४	५०	
६	हौचुर	२७	१५	४०	२७	१८	४०	८६	४३	३०	८६	४७	३०	

श्रोत : खोटाङ्ग जिल्ला पार्श्वचित्र, २०६८

विश्वमान चित्रमा हेर्दा खोटाङ्ग जिल्ला २६^० ५०'उत्तरी अक्षांश देखि २७^० २८'उत्तरी अक्षांसम्म तथा ८६^० २९' पूर्वी देशान्तर देखि ८६^० ५९' पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । लामिडाँडा गाउँपालिकाको ६ वटा वडाहरूको पूर्वी देशान्तर र उत्तरी अक्षांशसम्म फैलिएको विवरण माथि तालिकामा उल्लेख गरिएको छ । यस गाउँपालिकाको धरातलिय ढाल हेर्दा ३० डिग्री भन्दा कम तापक्रममा रहेको छ । समुन्द्रको सतहबाट १३२२ देखि १७११ मिटरसम्मको उचाईमा रहेकोमा यस स्थानमा वार्षिक रूपमा १४८ मिली वर्षात् हुने गरेको छ । लामिडाँडा र खार्पा गाउँका क्षेत्रहरूमा पहिरो जाने सम्भावना पनि उत्तिकै रहेको देखिन्छ ।

१.६. अध्ययन विधि

यस गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गर्दा संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्दिष्ट गरेको मार्गदर्शन र प्रकृत्यालाई अबलम्बन गरिएको छ । उक्त मार्गदर्शनले समावेश गर्नुपर्ने भनि औल्याएका विषयवस्तुलाई उपलब्ध भएको तथ्यांक र सूचनाको आधारमा समेट्ने प्रयास भएको छ । यस क्रममा अपनाईएको प्रकृत्या निम्न अनुसार छ ।

- (क) चेकलिष्ट तयार, उपलब्ध तथ्यांक संकलन, जिल्लाका पार्श्वचित्रको अध्ययन, जिल्ला स्थित विषय कार्यालयहरूबाट प्रकाशित हुने वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, जिल्लामा कार्यरत दातृसंस्था संघ संस्थाबाट प्रकाशित प्रगति प्रवेदनको अध्ययन गरिएको छ ।
- (ख) लामिडाँडा गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सूचना, विवरण, तथ्यांकको अध्ययन गरी समावेश गरिएको छ ।
- (ग) समहकृत छलफल (गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्षहरू, राजनैतिक दल, समाजसेवी, नागरिक समाज, शिक्षक) गरी सूचना तथा विवरण संकलन गरिएको छ ।

१.७. अध्ययन सीमा

केन्द्रिय तथ्यांक विभागले २०६८ सालमा जनगणना गरेपछि प्रकाशित विवरणमा उल्लेख भएका जनसंख्या, घरपरिवार लगायतका विभिन्न स्तरममा प्रकाशित तथ्यांकलाई प्रमुख श्रोत बनाईएको छ ।

त्यस्तैगरी आर्थिक तथा सामाजिक विकासको सूचांकको हकमा केन्द्रीय तथ्यांक विभागको प्रकाशित विवरण र यु.एन.डि.पी. बाट प्रकाशित मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ लाई आधार मानिएको छ । अन्य विवरणको हकमा स्थानीय रूपमा भएका समुहकृत छलफल, गाउँपालिकाबाट उपलब्ध विवरण, तथ्यांक विभाग, उदयपुर कार्यालयबाट प्राप्त तथ्यांकहरु समेत समावेश छ । यस गाउँपालिकाको कतिपय विवरणहरु उपलब्ध हुन नसकेको अवस्थामा उपलब्ध भएका विवरणलाई एकतर्फ समावेश गरिएको छ भने अर्कोतर्फ जिल्लाको समग्र विवरणको आधारमा समेत गाउँपालिकाको तथ्यांकको रूपमा विश्लेषण भएको छ ।

परिच्छेद - २ स्थानीय आकर्षणको विवरण

यस गाउँपालिकाको मुख्य चाडपर्वहरुमा दशै, तिहार, उद्यौली, उभौली, कूल पुजा, श्रावण संक्रान्ति, माघे संक्रान्ती आदि पर्वहरु भव्य रुपमा मनाउने गरेका छन् । उद्यौली र उभौली पर्व राई जातीले विशेष रुपमा मनाउँदछन् भने जनै पूर्णै ब्रामण र क्षेत्रीले विशेष रुपमा मनाउँदछन् । दशै तिहार र माघे संक्रान्ती सबै जातजातीको साभ्ना चाडपर्वको रुपमा रहेको छ । त्यस्तैगरी “तिज पर्व” पनि सबै महिलाहरुको साभ्ना पर्वको रुपमा मनाउने गरेका छन् ।

स्थानीय चाडपर्व, पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थल, हाट तथा प्रमुख बजार र बहुमूल्य जडिबुटी लगायतको विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

२.१. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरुको विवरण

तालिका नं. २

क्र.सं.	चाडपर्व	जात्रा	मेलाहरुका नाम	मनाइने महिना	तिथि	मनाउने जातजाति
१	दशै, तिहार	-	-	आश्विन, कार्तिक	-	सबै जातजाती
२	उद्यौलि,	-	-	मार्ग	-	राई
३	उभौली	-	-	-	पुर्णिमा	राई
४	कूल पुजा	-	-	बैशाख	पुर्णिमा	ब्रामण, क्षेत्री
५	माघे सक्रांती	-	-	माघ १	सक्रांती	सबै जातजाती
६	जनैपूर्णमा	-	-	श्रावण	जनै पूर्णिमा	ब्रामण, क्षेत्री
७	श्रावण संक्रान्ति	-	-	श्रावण १ गते	संक्रान्ति	सबै जातजाती
८	तिज	-	-	भदौ	ऋषि पंचमी	महिला

श्रोत: गा.पा.

२.२. पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण (धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)

तालिका नं. ३

क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलहरूको नाम	वडा नं.	स्थलको महत्व	दैनिक औसतमा आउने पर्यटकहरूको संख्या	कैफियत
१.	लमिडाडा एयरपोर्ट	३	पर्यटकिय यात्रा	—	—
२.	जुक्तेश्वर महादेव	३	धार्मिक	—	—
३.	जुडी	६	धार्मिक	—	—
४	रावा बेशि	६,१,२	स्वीमिङ्ग, फिसिङ्ग	—	—
५	मोहुरे डाडा	६,१,२	दृश्याबलोकन	—	—
६	रत्नेश्वर महादेव	१	धार्मिक	—	—
७	सुर्यबिनायक गणेश मन्दिर	१	धार्मिक	—	—
८	कालिका भगवती	१	धार्मिक	—	—
९	किरातेश्वर थुमा माडखिम मन्दिर	१	धार्मिक	—	—
१०	चम्पाकाली देवी	१	धार्मिक	—	—
११	हांचेकाकी पांच कन्या देवि	१	धार्मिक	—	—
१२	गेपिनी डाडा	२	हिमाल दृश्याबलोकन	—	—
१३	कोटगढी	२	ऐतिहासिक/पुरातात्विक	—	—
१४	कालिका शिवालय मन्दिर	३	शिवरात्रीको दिन मेला लाग्ने	—	—
१५	देविस्थान शिवालय मन्दिर	३	शिवरात्रीको दिन मेला लाग्ने	—	—
१६	सांगे लोसाङ तामाङ्ग गुम्बा	४	बौद्ध धर्मका डिङमा सम्प्रदायको गुम्बा	—	—

श्रोत: गा.पा

२.३. हाट बजार र अन्य प्रमुख बजार

तालिका नं. ४

क्र. सं.	हाट बजार सम्बन्धी		किराना बजारको किसिम र स्थान		कैफियत
	वडा नं र स्थान	दिन	वडा नं. र स्थान	बजारको किसिम	
१	१, कुभिण्डे	प्रत्येक विहिवार	१, कुभिण्डे	किराना पसल, होटल आदि (दैनिक किनमेल)	उद्योग, बाणिज्य र पर्यटकिय हिसाबले बजार केन्द्र
२	३, लामिडाँडा	प्रत्येक माघे संक्रान्ती	२, खार्पा	किराना पसल, होटल आदि (दैनिक किनमेल)	उद्योग, बाणिज्य र पर्यटकिय हिसाबले बजार केन्द्र
			३, लामिडाँडा	किराना पसल, होटल आदि (दैनिक किनमेल)	उद्योग, बाणिज्य र पर्यटकिय हिसाबले बजार केन्द्र

२.४. गैर काष्ट बन पैदवारको आकर्षण र प्रयोग

तालिका नं. ५

क्र.सं.	गैर काष्ट वन पैदवारको नाम	उपयोग र प्रयोग	पाईने स्थान (वडा नं)	कैफियत
१.	कुरिलो	रक्तपित्त रोगको उपचार, पशुहरुको दुधको मात्रा बढाउन, दुर्बलताको उपचार, मस्तिष्क स्थिर राख्न	१, २, ३, ६	
२.	बोभो	ज्वरो र खोकीको उपचार	६	
३.	खाटेसल्ला	तारपिन तेल रोजिन बनाउन	३	
४	खयर	इनामेल बनाउन, रिक्त विकारको	३	

		लागि		
५	अल्लो	कोट लगायत विभिन्न खालको कपडा तयार गर्न	१, २	
६	सिसनो	तरकारीको लागि र तेजाब बनाउन	१, २	
७	गुराँस	जुस, जाम तथा जेली बनाउन, घाटीमा केही अड्केमा गुराँस खानाले भित्री भागमा पठाउने	१, २	
८	अमला	भिटाभिन "सि" को श्रोत, रक्तपित्तको उपचार	३	
९	मालती	ज्वरो, दम, खोकी र मलेरियाको उपचार	३	
१०	ओखर	गुदिले घुँडा खिइएको उपचार हुने, बोक्राले मन्जन तथा इनामेल बनाउन प्रयोग	१, २	
११	चिराईतो	ज्वरो, जण्डिसको उपचारमा प्रयोग	१, ६	
१२	चाँप	फर्निचर बनाउन प्रयोग हुने	२, ६	
१३	लोठ	TAXUS बनाउन जुन क्यान्सरको लागि औषधी बनाउन प्रयोग हुन्छ	६	
१४	हर्रो	त्रिफला बनाउन, खोकीको औषधी	३	
१५	बरो	त्रिफला बनाउन, खोकीको औषधी	३	
१६	नागबेली	सजावल गर्ने पाउडर बनाउन प्रयोग हुने	१, ६	
१७	मफ्फो	इनामेल बनाउन	६	

श्रोत : जिल्ला बस्तुगत विवरण, २०६८

माथि विभिन्न तालिकामा उल्लेख भए अनुसार पर्यटकहरूको लागि वडा नं. १, २ र ६ मा पर्ने मोहुरेडाडा दृश्यावलोकन गर्न उपयुक्त छ भने त्यसैगरी गोपिनिडाडा वडा नं. २ बाट हिमालहरूको दृश्यावलोकनको लागि उपयुक्त रहेको छ । वडा नं. १, २ र ६ को रावाबेसी पौडी खेल र माछा मार्न (स्वीमिङ्ग र फिसिङ्ग) को लागि आकर्षक रहेको छ । त्यस्तैगरी वडा नं २ को कोटगढी ऐतिहासिक र पुरातात्विक हिसाबले महत्वपूर्ण रहेको छ । धार्मिक महत्वका मठ मन्दिर, गुम्बाहरूमा धर्मालम्बीहरूको भिड लाग्ने गर्दछ । हाट बजारकोहिसाबले वडा नं. १ को कुभिण्डेमा प्रत्येक हप्ताको विहवार हाट बजार लाग्ने गर्दछ भने प्रत्येक वर्ष माघे संक्रान्तीको दिन वडा नं. ३ को लामिडाडामा पनि हाट बजार लाग्दछ । उद्योग, बाणिज्य र पर्यटकिय हिसाबका बजारहरू भने वडा नं. १, २, ३ (कुभिण्डे, खार्पा र लामिडाडा) मा रहेको छ । लामिडाडा गाउँपालिकाको वडा नं. १, २, ३, ६ मा गैरकाष्ट बन पैदवारका बहुमूल्य जडिबुटीका हिसाबले उपयुक्त स्थान रहेको छ । यस्ता बहुमूल्य जडिबुटीमा कूरिलो, बोभो, खयर, मालती, चिराइतो, नागबेली, मभ्रठो लगाएत १७ प्रकारका जडिबुटीहरू पाईन्छन् । उल्लेखित विभिन्न जडिबुटीको उपयोग र प्रयोग समेत माथि तालिकामा उल्लेख छ ।

परिच्छेद - ३ भू-उपयोग र भू-स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको भू उपयोगको स्थिती सम्बन्धी विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

३.१. खोटाङ जिल्लाको भू-उपयोग स्थिति

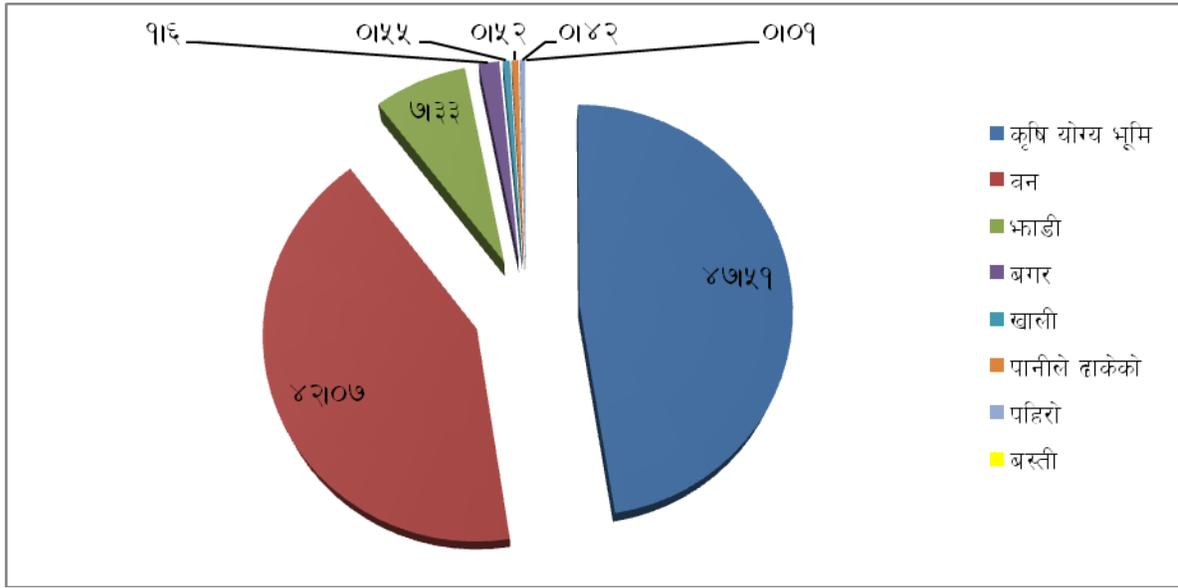
तालिका नं. ६

भू-प्रकार	प्रतिशत (कूल क्षेत्रफल मध्ये)	कैफियत
कृषि योग्य भूमि	४५.५१	
वन	४४.०७	
भाडी	७.३३	
बगर	१.६०	
खाली	०.५५	
पानीले ढाकेको	०.५२	
पहिरो	०.४२	
बस्ती	०.०१	
जम्मा	१००	

श्रोत : नापी विभाग (GIS calculation 2010)

३.१.१. भू-उपयोग (प्रतिशत)

चाट नं. : १

३.२. भू-स्वामित्वको विवरण

तालिका नं. ७

क्र.सं.	परिवारिक स्वामित्वको जमिनको आकार	प्रतिशत	कैफियत
१	०.५ हेक्टर भन्दा मूनी	३९.६०	
२	०.५ हेक्टर देखि १ हेक्टरसम्म	२०.५२	
३	१ हेक्टर देखि २ हेक्टरसम्म	१२.०७	
४	२ हेक्टर देखि ३ हेक्टरसम्म	५.२२	
५	३ हेक्टर देखि ४ हेक्टरसम्म	४.१३	
६	४ हेक्टर देखि ५ हेक्टरसम्म	४.०३	

७	५ हेक्टर देखि १० हेक्टरसम्म	३.७९	
८	१० हेक्टर भन्दा माथि	२.६४	

श्रोत : नापी विभाग (GIS calculation 2010)

३.३. (क) सरकारी, सामुदायिक र कबुलियत वन

तालिका नं. ८

क्षेत्र	सरकारी वन (हे.)	सामुदायिक वन (हे.)	कबुलियत वन (हे.)	जम्मा (हे.)
१ देखि ६ वडासम्म	९१०.८९	२५७२.३७	३६.७५	३५२०

(ख) कबुलियत वनको अबस्थाको विवरण

तालिका नं. ९

क्र.सं.	समुहको नाम	ठेगाना/वडा नं.	क्षेत्रफल (हे.)	घरमुली संख्या			जातिगत आधारमा घुरघुरी संख्या			
				महिला	पुरुष	जम्मा	जनजाती	दलित	अन्य	जम्मा
१	जालपादेवी	६	२.२७	२	४	६			६	६
२	सितलदेवी	६	२.८१	१	५	६	६	६		१२
३	खानीटा	६	२.५	१	५	६			६	६
४	जनजागृती	६	२.२१	३	३	६	२	१	३	६
५	जनकल्याण	६	२.५	२	४	६	२		६	६
६	भुमेस्थान	६	२	१	८	९	२		७	९
७	भातेढिकुरे	६	१.६४	१	८	९		६	३	९

८	कार्कीटोल	६	१.३६	४	८	१२			१२	१२
९	देउराली	६	१.९३	३	४	७	२	२	३	७
१०	सिमाले	६	१.६५	२	८	१०			१०	१०
११	माता	६	१.९८		८	८	३	३	२	८
१२	भैरवस्थान	६	१.७६		९	९	२	१	६	९
१३	महादेवस्थान	६	२	४	५	९	६		३	९
१४	रिठ्ठा बोटे	६	१.८६	२	४	६			६	६
१५	गढीपाखा	६	२.५	२	६	८	५	२	१	८
१६	पिपल बोटे	६	१.८८	३	५	८	६	१	१	८
१७	बछलादेवी	६	१.९६	१	६	७		२	५	७
१८	आहालटार	६	१.९४	२	६	८	१	४	३	८
जम्मा			३६.७५							

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय २०६९/७०

(ग) सामुदायिक वनको विवरण

तालिका नं. १०

क्र.सं.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम	ठेगाना/ वडा नं.	विधान स्वीकृत तथा समुह दर्ता मिति	कार्ययोजना स्वीकृत तथा सामुदायिक वन हस्तान्तरण मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या
१	लंगुरपाखा	३	२०४८/२/२१	२०५२/२/३१	२८०	९९	५९४
२	गढीथुम्की कासे घडेरी	५	२०४९/३/३१	२०५२/२/३१	१९२.८०	१६८	३६०
३	रातमाटा हाडीखोला सालघाटी	५	२०५०/३/२८	२०५२/२/३१	८४.७०	१०१	७०२
४	चिलाउने खर्क	१	२०५१/१/५	२०५२/२/३१	१४.४०	७१	२४६
५	कालिका भगवती	४	२०५१/३/२०	२०५२/२/३१	२५८.००	३४१	१४४६

६	साल बिसौनी	२	२०५२/११/२२	२०५२/११/२२	१४.७०	११७	७००
७	पातले प्राकृतिक	२	२०५२/११/२२	२०५२/११/२२	५३.२४	१०४	६२०
८	लोचा पाताल	६	२०५५/३/१०	२०५५/३/१०	११८.९०	१९९	५२५
९	रमिते	३	२०५८/३/२०	२०५८/३/२०	५५१.४१	२९८	१९४०
१०	सिंगाने पाताल	१	२०६६/३/२४	२०६६/३/२४	१८५.००	९२	५७६
११	सल्लेरी	१	२०६५/३/११	२०६८/२/२५	७६.९२	६३	९६५
१२	कुडूले	६	२०६८/२/३१	२०६८/२/३१	१२.१९	५६४	२०५
१३	ढाड	६	२०६८/२/३१	२०६८/२/३१	१४९.२०	१०९	२८२०
१४	बछलादेवी	६	२०६८/२/३१	२०६८/२/३१	१७.२०	१४१	५४५
१५	बडहरे	६	२०६८/२/३१	२०६८/२/३१	७.२८	६०८	७०५
१६	गढिपाखा	६	२०६८/२/३१	२०६८/२/३१	५४.९९	११४	३०४०
१७	भुतिया पाखा	६	२०६८/२/३१	२०६८/२/३१	६.३१	२५	५७०
१८	सानीडाडा तिर्पा	३	२०६९/३/३१	२०६९/३/३१	१०९.१४	१३७	५२३
१९	भाक्रीथान	३	२०७०/३/३०	२०७०/३/३०	१५.३४	७४	४५०
२०	बसेरी	५	२०७१/८/२	२०७१/८/२	९६.७२	२६	१५२
२१	कालिका खुइमे	२	२०७१/८/११	२०७१/८/११	९८.६७	३५	१९६
२२	ओडारे	२	२०७१/८/११	२०७१/८/११	८७.७२	७०	४००
२३	पतला धोवी खोला	२	२०७१/११/१३	२०७१/११/१३	७८.८३	२४७	१३४७
२४	सालवन	२	२०७१/११/१३	२०७१/११/१३	९.०२	५८	३४४

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय, खोटाङ, २०७१/७२

३.४. कृषि सम्बन्धी भू-उपयोग

तालिका नं. : ११

भू-उपयोग	२०५८	२०६८
	प्रतिशत	प्रतिशत
खेतीयोग्य जग्गा	९१.२६	८३.१८

स्थायी बाली लागेको जग्गा	१.३४	५.६२
स्थायी चौरचरण भएको जग्गा	०.८८	१.५७
पोखरी	०	०.०१
गैर कृषि जग्गा	६.५२	९.६२
जम्मा	१००.००	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ र २०५८

३.५. कृषि सम्बन्धी भू स्वामित्व

तालिका नं. १२

स्वामित्वको प्रकार	कृषक परिवार प्रतिशतमा		कैफियत
	२०५८	२०६८	
एक प्रकारको स्वामित्व			
परिवारको हकको जग्गा मात्र कमाउने	९६.६९	८१.६८	
अरुको हकको जग्गा मात्र कमाउने	०.१७	१.३१	
अन्य प्रकारको उपभोग अन्तर्गत		०.०५	
एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	३.१४	१६.९४	
जम्मा			

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ र २०५८

माथि तालिकाहरुमा देखाए अनुसार यस गाउँपालिका क्षेत्रमा वन, भाडी, बगर र पहिरोले ढाकिएको क्षेत्रफल करिब ५३.४२ प्रतिशत देखिन्छ । कृषि योग्य जमिन ४५.५१ प्रतिशत छ भने, बस्ती ०.०१ र पानीले ढाकेको क्षेत्रफल ०.५२ प्रतिशत रहेको छ । पारिवारिक स्वामित्वको जमिनको आकार हेर्दा ३९.६० प्रतिशत ०.५ हेक्टर भन्दा कम छ भने, १ देखि २ हेक्टरसम्म १२.०७ र १० हेक्टर भन्दा माथि हुने २.६४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

सरकारी, सामुदायिक र कबुलियत वनले ढाकेको क्षेत्रफल भने क्रमस, ९१०.८९ हेक्टर, २५७२.३७ हेक्टर र ३६.७५ हेक्टर देखिन आएको छ । कबुलियत वन अन्तरगत १८ वटा समुह रहेका छन् भने सामुदायिक वन अन्तरगत २४ वटा समुह रहेको देखिन्छ ।

कृषि भू उपयोगको अवस्था हेर्दा खेतीयोग्य जमिन ८३.१८ स्थायी बाली लगाएको जग्गा ५.६२ पोखरी ०.०१ । गैर कृषि जग्गा ९.६२ प्रतिशत देखिन्छ । कृषि भू स्वामित्वको अवस्था हेर्दा परिवारको हकको जग्गा मात्र कमाउने ८१.६८ प्रतिशत, अरुको हकको जग्गा मात्र कमाउने १.३३, अन्य प्रकारको

उपभोग अन्तरगत ०.०५ प्रतिशत र एक भन्दा बढि प्रकारको स्वामित्व १६.९४ प्रतिशत देखिन आएको छ ।

परिच्छेद - ४

जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

यस परिच्छेदमा लामिडाँडा गाउँ पालिकाको जनसंख्या, लिङ अनुसारको जनसंख्या, जातजाती र लिङ अनुसारको जनसंख्या, मातृभाषा र लिङ अनुसारको जनसंख्या, वडागत रूपमा जनसंख्याको अबस्था, लैङ्गिकताका आधारमा अपाङ्ग सम्बन्धी जनसंख्याको विवरण, घरपरिवार संख्या, जनसंख्या, औषत परिवार संख्या र लैङ्गिक अनुपातको विवरण, अनुपस्थित घरपरिवार संख्या र अन्य जनसंख्या सम्बन्धी विवरणहरू रहेका छन् । त्यस्तैगरी घरपरिवारको घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण, घरको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या, घरको बाहिरी भित्ताको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या, घरको छाना अनुसार, घरपरिवार संख्या, पानीको श्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या, घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने प्रकाशको श्रोत, शौचालयको प्रकार अनुसार घरपरिवार संख्या, घरपरिवारमा भएका सुविधा सम्बन्धी विवरणको अबस्थाहरू रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरणहरू तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

४.१. ५ वर्ष उमेर समूह र लिंग अनुसार जनसंख्या (२०६८)

तालिका नं. १३

वडा नं.	वडा नं.	लिंग	जम्मा	उमेर समूह																
				०-४	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५+	
१	१	जम्मा	१,९३१	१८१	२६३	२७५	२४७	१४५	११२	९५	९३	९७	८०	९१	६५	७७	३७	३९	३४	
		पुरुष	९०६	७८	१३९	१४४	१२८	५३	३८	३२	४८	३८	३९	४७	२६	४०	२०	२०	१६	
		महिला	१,०२५	१०३	१२४	१३१	११९	९२	७४	६३	४५	५९	४१	४४	३९	३७	१७	१९	१८	
२	२	जम्मा	२,१५७	२४०	३११	३३७	२५६	१४८	१०७	११९	८३	९७	८५	८९	७२	७१	४५	४२	५५	
		पुरुष	१,०४९	१३३	१६६	१७८	१२८	५३	४२	५३	३६	३६	४५	४१	३६	३२	२४	२४	२२	
		महिला	१,१०८	१०७	१४५	१५९	१२८	९५	६५	६६	४७	६१	४०	४८	३६	३९	२१	१८	३३	
३	३	जम्मा	२,७१७	२९२	३५१	३६८	३२३	२१२	१५९	१३६	९२	१४९	१४५	११४	९४	८९	५८	६४	७१	
		पुरुष	१,२४९	१५४	१८८	१८६	१४७	६७	४४	५९	२९	६९	६४	५१	५०	४२	२३	३६	४०	
		महिला	१,४६८	१३८	१६३	१८२	१७६	१४५	११५	७७	६३	८०	८१	६३	४४	४७	३५	२८	३१	
४	४	जम्मा	२,६६२	२५०	३३४	४२१	३३२	१७३	१३२	१०७	१२६	१४६	११०	१२०	८९	१०३	७८	५७	८४	
		पुरुष	१,२३९	१३४	१५३	२०९	१५५	६४	४९	४३	३९	६६	५४	५६	४८	५२	३७	३९	४१	
		महिला	१,४२३	११६	१८१	२१२	१७७	१०९	८३	६४	८७	८०	५६	६४	४१	५१	४१	१८	४३	
५	५	जम्मा	१,६६९	१६०	१९४	२२७	२२९	११३	८४	६०	८२	८८	९४	८३	५७	६३	४०	३६	५९	
		पुरुष	७७३	७९	९०	११५	१२०	४६	३२	१८	३०	३४	४१	४१	३१	२४	१६	२१	३५	
		महिला	८९६	८१	१०४	११२	१०९	६७	५२	४२	५२	५४	५३	४२	२६	३९	२४	१५	२४	
६	६	जम्मा	२,२३३	२१५	२६१	३१३	३१२	१६२	१२७	१०३	९०	१०३	१०८	१०७	७६	९४	५२	४४	६६	
		पुरुष	९६२	८७	११५	१३८	१४९	४७	४२	३९	३३	४७	४५	५१	३४	४४	३०	२६	३५	
		महिला	१,२७१	१२८	१४६	१७५	१६३	११५	८५	६४	५७	५६	६३	५६	४२	५०	२२	१८	३१	
जम्मा	जम्मा	१३,३६९	१,३३८	१,७१४	१,९४१	१,६९९	९५३	७२१	६२०	५६६	६८०	६२२	६०४	४५३	४९७	३१०	२८२	३६९		
	पुरुष	६,१७८	६६५	८५१	९७०	८२७	३३०	२४७	२४४	२१५	२९०	२८८	२८७	२२५	२३४	१५०	१६६	१८९		
	महिला	७,१९१	६७३	८६३	९७१	८७२	६२३	४७४	३७६	३५१	३९०	३३४	३१७	२२८	२६३	१६०	११६	१८०		

४.२. जातजाति र लिंग अनुसार जनसंख्या (२०६८)

तालिका नं. १४

वडा नं.	जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सवै जाती	१९३१	९०६	१०२५
	क्षेत्री	४५	२३	२२
	पहाडी ब्राहमण	१४५	६६	७९
	मगर	११३	४८	६५
	तामाङ	८०	३९	४१
	नेवार	२२५	११०	११५
	कामी	४९	२०	२९
	राइ	६६९	३१६	३५३
	गुरुङ	६६	३१	३५
	दमाइ	८३	३४	४९
	सार्की	३६३	१७१	१९२
	संयासी	१५	९	६
	घर्ती/भुजेल	७४	३६	३८
	अन्य	४	३	१
२	सवै जाती	२१५७	१०४९	११०८
	क्षेत्री	१०६	५५	५१
	पहाडी ब्राहमण	२१०	१०१	१०९
	मगर	५९९	२९६	३०३
	तामाङ	६४	२८	३६
	नेवार	१७८	९६	८२
	कामी	१४१	६६	७५
	राइ	३६९	१७७	१९२
	दमाइ	५८	२७	३१
	सार्की	२९७	१३९	१५८
	घर्ती/भुजेल	१२७	६३	६४
	अन्य	८	१	७
३	सवै जाती	२७१७	१२४९	१४६८
	क्षेत्री	१७६	७६	१००
	पहाडी ब्राहमण	१३७	६८	६९
	मगर	७४१	३४१	४००
	नेवार	६५२	३०६	३४६
	कामी	१११	४१	७०
	राइ	३११	१३९	१७२
	दमाइ	३५	१५	२०
	सार्की	९३	४३	५०
	संयासी	१५	८	७
	घर्ती/भुजेल	१५	८	७
	माभी	४२३	२००	२२३
	अन्य	८	४	४

४	सवै जाती	२६६२	१२३९	१४२३
	क्षेत्री	६६३	२९८	३६५
	पहाडी ब्राहमण	५७१	२७०	३०१
	मगर	४९२	२२८	२६४
	तामाङ	१३१	६५	६६
	नेवार	१९३	९६	९७
	कामी	९६	४३	५३
	राइ	८८	४२	४६
	गुरुङ	६०	३०	३०
	दमाइ	७९	३४	४५
	सार्की	१८१	७९	१०२
	घर्ती/भुजेल	२८	१३	१५
	सुनुवार	५७	२९	२८
	बादी	१८	१०	८
	अन्य	५	२	३
५	सवै जाती	१६६९	७७३	८९६
	क्षेत्री	१५०	६८	८२
	पहाडी ब्राहमण	३५८	१७२	१८६
	मगर	२१९	९४	१२५
	नेवार	१५१	६६	८५
	कामी	२१८	१०१	११७
	राइ	८६	४०	४६
	गुरुङ	१२०	५३	६७
	दमाइ	३६	१८	१८
	सार्की	१७६	८७	८९
	घर्ती/भुजेल	६६	३०	३६
	सुनुवार	६७	३३	३४
	थुलुङ	१५	८	७
	अन्य	७	३	४
६	सवै जाती	२२३३	९६२	१२७१
	क्षेत्री	७११	२९७	४१४
	पहाडी ब्राहमण	६९	३२	३७
	मगर	१४	६	८
	तामाङ	७३	३२	४१
	नेवार	३४१	१५०	१९१
	कामी	११२	४२	७०
	राइ	३११	१३४	१७७
	गुरुङ	२४४	१०३	१४१
	दमाइ	७२	३३	३९
	सार्की	८५	४५	४०
	शेर्पा	७२	२९	४३
	घर्ती/भुजेल	११५	५४	६१
	अन्य	१४	५	९

४.३. मातृभाषा र लिंग अनुसार जनसंख्या (२०६८)

तालिका नं. १५

वडा नं.	मातृभाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै मातृभाषा	१,९३१	९०६	१,०२५
	नेपाली	९७५	४५१	५२४
	तामाङ	८०	३९	४१
	नेवार	११९	६०	५९
	शेर्पा	८८	३६	५२
	गुरुङ	६६	३१	३५
	चाम्लिङ	१६९	८६	८३
	थुलुङ	७२	३१	४१
	साम्पाङ	२६	११	१५
	खालिङ	२५९	१२४	१३५
	दुमी	५८	२७	३१
२	सबै मातृभाषा	२,१५७	१,०४९	१,१०८
	नेपाली	१,१६८	५६८	६००
	तामाङ	११	२	९
	नेवार	८३	४४	३९
	मगर	५४५	२६७	२७८
	चाम्लिङ	१८२	९२	९०
	कुलुङ	२४	१८	६
	थुलुङ	७१	३०	४१
	साम्पाङ	१५	९	६
	खालिङ	२९	७	२२
	बाहिङ	१३	५	८
	अन्य	१६	७	९
३	सबै मातृभाषा	२,७१७	१,२४९	१,४६८
	नेपाली	८०९	३५७	४५२
	नेवार	४३६	२१२	२२४
	मगर	७३६	३४०	३९६
	चाम्लिङ	३२	१०	२२
	माभी	४१६	१९६	२२०
	थुलुङ	२०१	९१	११०
	बाहिङ	५०	२२	२८
	अन्य	३७	२१	१६
४	सबै मातृभाषा	२,६६२	१,२३९	१,४२३
	नेपाली	२,०७४	९५७	१,११७
	तामाङ	१२५	६२	६३
	मगर	३५७	१६६	१९१
	थुलुङ	३७	१६	२१
	खालिङ	१६	९	७
	नाछिरिङ	२८	१३	१५

	अन्य	२५	१६	९
५	सवै मातृभाषा	१,६६९	७७३	८९६
	नेपाली	१,५४८	७१४	८३४
	मगर	२५	१२	१३
	सुनुवार	३२	१७	१५
	थुलुङ	५९	२८	३१
	अन्य	५	२	३
६	सवै मातृभाषा	२,२३३	९६२	१,२७१
	नेपाली	१,८१६	७८०	१,०३६
	तामाङ	७३	३२	४१
	गुरुङ	१०९	४४	६५
	शेर्पा	६६	२६	४०
	कुलुङ	२०	८	१२
	थुलुङ	२३	११	१२
	खालिङ	८६	४१	४५
	अन्य	४०	२०	२०

४.४. लैंगिकता आधारमा अपाङ्गको स्थिति सम्बन्धि विवरण (२०६८)

तालिका नं. १६

वडा नं.	लिंग	जम्मा जनसंख्या	अपाङ्ग जनसंख्या	अपाङ्ग वा असक्षमताको प्रकार							
				शारीरिक अपाङ्ग	अन्धा वा कम देख्ने	बहिरा वा कम सुन्ने	अन्धा र बहिरा दुवै	आवाजमा समस्या	मानसिक असक्षमता	बौद्धिक असक्षमता	बहु असक्षमता
१	जम्मा	१९३१	१८५६	३१	१२	१६	०	११	२	०	३
	पुरुष	९०६	८६४	१४	७	९	०	१०	१	०	१
	महिला	१०२५	९९२	१७	५	७	०	१	१	०	२
२	जम्मा	२१५७	२११७	९	८	९	१	५	१	१	६
	पुरुष	१०४९	१०२७	४	२	५	०	४	१	१	५
	महिला	११०८	१०९०	५	६	४	१	१	०	०	१
३	जम्मा	२७१७	२६६१	१७	८	११	०	१०	४	०	६
	पुरुष	१२४९	१२११	१३	३	६	०	८	२	०	६
	महिला	१४६८	१४५०	४	५	५	०	२	२	०	०
४	जम्मा	२६६२	२५४६	६३	९	१६	३	५	३	१	१६
	पुरुष	१२३९	११६५	४२	६	१०	२	४	१	१	८
	महिला	१४२३	१३८१	२१	३	६	१	१	२	०	८
५	जम्मा	१६६९	१५७२	२५	२०	२५	१	४	५	२	१५
	पुरुष	७७३	७२३	१७	९	१०	०	२	१	२	९
	महिला	८९६	८४९	८	११	१५	१	२	४	०	६
६	जम्मा	२२३३	२२२९	०	१	१	०	२	०	०	०
	पुरुष	९६२	९६०	०	०	१	०	१	०	०	०
	महिला	१२७१	१२६९	०	१	०	०	१	०	०	०
जम्मा	जम्मा	१३३६९	१२९८१	१४५	५८	७८	५	३७	१५	४	४६
	पुरुष	६१७८	५९५०	९०	२७	४१	२	२९	६	४	२९
	महिला	७१९१	७०३१	५५	३१	३७	३	८	९	०	१७

४.५. घरपरिवार संख्या, जनसंख्या, औषत परिवार सदस्य संख्या, लैंगिक अनुपात (२०६८)

तालिका नं. १७

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार सदस्य संख्या	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	४२०	१,९३१	९०६	१,०२५	४१६०	८८३९
२	४३०	२,१५७	१,०४९	१,१०८	५१०२	९४६८
३	५६३	२,७१७	१,२४९	१,४६८	४१८३	८५१०
४	५४३	२,६६२	१,२३९	१,४२३	४१९०	८७०७
५	३४५	१,६६९	७७३	८९६	४१८४	८६२७
६	४९२	२,२३३	९६२	१,२७१	४५४४	७५६९
जम्मा	२७९३	१३३६९	६१७८	७१९१	४.७९	८६.२०

४.६. अनुपस्थित घरपरिवार संख्या र जनसंख्या सम्बन्धि विवरण (२०६८)

तालिका नं. १८

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	अनुपस्थित घर परिवार संख्या	अनुपस्थित जनसंख्या			
			जम्मा	पुरुष	महिला	उल्लेख नभएको
१	४२०	१४३	१७६	१६८	८	०
२	४३०	१०४	१३६	१२७	९	०
३	५६३	१८२	२४८	२४२	६	०
४	५४३	१५१	२०४	१९८	६	०
५	३४५	११७	१४६	१३९	७	०
६	४९२	२१३	२५६	२५१	५	०
जम्मा	२७९३	९१०	११६६	११२५	४१	०

४.७. घरपरिवारको घरको स्वामित्व सम्बन्धि विवरण (२०६८)

तालिका नं. १९

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	घरको स्वामित्व			
		आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
१	४२०	३८८	५	१	२६
२	४३०	३५९	५१	५	१५
३	५६३	५३७	२४	१	१
४	५४३	५२६	८	४	५
५	३४५	३१७	८	१	१९
६	४९२	४७८	६	०	८
जम्मा	२७९३	२६०५	१०२	१२	७४

४.८. घरको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या (२०६८)

तालिका नं. २०

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	घर बनौटको प्रकार					
		माटोले जडित ईटा वा ढुँगाले बनेको	सिमेन्टले जडित ईटा वा ढुँगाले बनेको	ढलान पिलर भएको	काठ पिलर भएको	अन्य	उल्लेख नभएको
१	४२०	४१५	०	०	३	१	१
२	४३०	४१५	२	०	५	१	७
३	५६३	५५९	०	०	४	०	०
४	५४३	५३९	०	०	१	०	३
५	३४५	३३९	२	०	१	०	३
६	४९२	४८३	०	०	५	१	३
जम्मा	२७९३	२७५०	४	०	१९	३	१७

४.९. घरको बाहिरी भित्ताको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या (२०६८)

तालिका नं. २१

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	बाहिरी भित्ताको बनौट						
		माटोले जडित ईटा वा ढुंगाले बनेको	सिमेन्टले जडित ईटा वा ढुंगाले बनेको	काठ वा प्लाइले बनेको	बासले बनेको	काचो ईटाले बनेको	अन्य	उल्लेख नभएका
१	४२०	४१०	०	३	५	१	०	१
२	४३०	४१२	२	०	९	०	०	७
३	५६३	५५५	०	०	७	०	१	०
४	५४३	५३९	०	०	१	०	०	३
५	३४५	३३५	२	०	५	०	०	३
६	४९२	४७९	१	०	८	०	०	४
जम्मा	२७९३	२७३०	५	३	३५	१	१	१८

४.१०. घरको छाना अनुसार घरपरिवार संख्या (२०६८)

तालिका नं. २२

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	घरको छाना							
		पराल	जस्ता	टाइल वा खपडा	ढलान	काठ वा प्लाइ	माटोको लेदो	अन्य	उल्लेख नभएको
१	४२०	३८१	३१	०	०	१	०	६	१
२	४३०	४१२	८	०	०	०	०	०	१०
३	५६३	५०७	५४	१	०	०	०	१	०
४	५४३	५२३	१६	१	०	०	०	०	३
५	३४५	३२४	१५	०	०	०	०	१	५
६	४९२	४३१	५४	१	०	२	०	०	४
जम्मा	२७९३	२५७८	१७८	३	०	३	०	८	२३

४.११. पानीको स्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या (२०६८)

तालिका नं. २३

वडा नं.	कुल घरपरिवार संख्या	पानीको स्रोत							
		धारा	कल वा हाते पम्प	छोपिएको इनार वा कुँवा	खुला इनार वा कुँवा	मूल	नदी वा खोला	अन्य	उल्लेख नभएको
१	४२०	३९५	०	०	१०	११	३	०	१
२	४३०	३३६	०	२	१२	६७	९	०	४
३	५६३	५१८	०	३	१८	९	१५	०	०
४	५४३	४५०	०	२	४९	२८	१३	०	१
५	३४५	३०३	०	०	१४	२६	१	०	१
६	४९२	३५०	०	२	३६	९७	३	३	१
जम्मा	२७९३	२३५२	०	९	१३९	२३८	४४	३	८

४.१२. घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने इन्धन (२०६८)

तालिका नं. २४

वडा नं.	कुल घरपरिवार संख्या	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने इन्धन							
		काठ वा दाउरा	मट्टीतेल	एल.पी. ग्यास	गाइभैसीको गोबर	बायो ग्यास	विद्युत	अन्य	उल्लेख नभएको
१	४२०	४१८	१	०	०	०	०	०	१
२	४३०	४२६	०	०	०	०	०	०	४
३	५६३	५५८	१	४	०	०	०	०	०
४	५४३	५४०	१	०	१	०	०	०	१
५	३४५	३४०	३	०	०	१	०	०	१
६	४९२	४९०	०	०	१	०	०	०	१
जम्मा	२७९३	२७७२	६	४	२	१	०	०	८

४.१३. घरपरिवारले अक्सर प्रयोग गर्ने प्रकाशको स्रोत (२०६८)

तालिका नं. २५

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	अक्सर प्रयोग गर्ने प्रकाशको स्रोत					
		विद्युत	मट्टीतेल	बाँयो ग्यास	सोलार	अन्य	उल्लेख नभएको
१	४२०	०	१५७	०	२०८	५४	१
२	४३०	१६७	४६	०	४३	१७०	४
५	३४५	५३	८३	१	१२६	८१	१
६	४९२	३२	१२४	३	२९७	३५	१
जम्मा	२७९३	७०३	६१९	६	८४१	६१६	८

४.१४. शौचालयको प्रकार अनुसार घरपरिवार संख्या (२०६८)

तालिका नं. २६

वडा नं.	कूल घरपरिवार संख्या	शौचालय नभएका परिवार संख्या	शौचालय सुविधा भएका परिवार संख्या		शौचालय सुविधा उल्लेख नभएको
			फुलस भएको	साधारण	
१	४२०	१२९	३०	२६०	१
२	४३०	१२८	१२५	१७३	४
३	५६३	१८५	१६७	२११	०
४	५४३	२४५	२०	२७७	१
५	३४५	११६	५३	१७५	१
६	४९२	१०१	५६	३३४	१
जम्मा	२७९३	९०४	४५१	१४३०	८

४.१५. घर परिवारमा भएका सुविधा सम्बन्धि विवरण (२०६८)

तालिका नं. २७

वडा नं.	कुल घर परिवार संख्या	कुनैपनि सुविधा नभएका	कम्तीमा एउटा सुविधा भएका	घरपरिवारमा भएका सुविधा												उल्लेख नभएको
				रेडियो	टि.भी.	केबल टि.भी.	कम्प्युटर	इन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल	गाडी	मोटरसाइकल	साइकल	अन्य साधन	रेफ्रिजरेटर	
१	४२०	९३	२८७	२५३	३	१	१	१	३	१६१	०	०	१	०	०	४०
२	४३०	७४	३५०	३२२	२	२२	७	२	०	२३३	०	०	०	०	०	६
३	५६३	११०	४५३	३६६	१११	३६	११	२	२४	३६०	१	१	०	०	७	०
४	५४३	१९८	३४५	३१८	८	४	१	०	१८	१९८	०	०	०	०	०	०
५	३४५	११६	२२६	२०६	९	०	०	०	६	११५	०	०	०	०	०	३
६	४९२	११७	३५१	३२५	१३	२	०	०	९	२१५	०	०	०	०	०	२४
जम्मा	२७९३	७०८	२०१२	१७९०	१४६	६५	२०	५	६०	१२८२	१	१	१	०	७	७३

४.१६. गरिबीको प्रतिशत

तालिका नं. २८

वडा नं.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको विषमता (प्रतिशत)	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)
१	२५.५५	४.८३	१.३७
२	२८.५२	५.७१	१.६९
३	२२.२२	४.१२	१.१६
४	२७.७४	५.४३	१.५८
५	१८.९६	३.४६	०.९६
६	२५.५५	४.८३	१.३७

माथि विभिन्न तालिकाहरूमा उल्लेख भएका विवरणहरू नियाल्दा लामिडाँडा गाउँपालिकामा कूल घरपरिवार संख्या २७९३, कूल जनसंख्या मध्ये ७९९९ महिला र ६९७८ पुरुष रहेका छन् । औसत घरपरिवार संख्या ४.७९ छ भने लैङ्गिक अनुपात ८६.२० रहेको छ । घरपरिवारको घरको स्वामित्व तर्फ आफ्नै घर हुने २६०५, भाडामा १०२, संस्थागत १२ र अन्य ७४ घरपरिवार रहेका छन् । घरको बनौट अनुसार घरपरिवार संख्या हेर्दा माटोले जडित ईटा वा ढुङ्गाले बनेको २७५०, सिमन्टले जडित ईटा वा ढुङ्गाले बनेको ४, काठ पिलर भएको १९, अन्य ३ र उल्लेख नभएको १७ घरपरिवार देखिन्छ । पानीको श्रोत प्रयोग गर्ने घरपरिवारमा धाराबाट २३५२, छोपिएको ईनार वा कुवाबाट ९, खुल्ला इनार वा कुवाबाट १३९, मूल २३८, नदि वा नाला ४४, अन्य ३ र उल्लेख नभएको घरपरिवार ८ रहेको छ । घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने ईन्धनमा भने काठ वा दाउराबाट २७७२, मट्टितेल ६, ग्यास ४, गाईभैसीको गोबर २, बायोग्यास र उल्लेख नभएको ८ रहेको छ । घरपरिवारले प्रयोग गर्ने प्रकाशको श्रोत तर्फ बिद्युत ७०३, मट्टितेल ६१९, बायोग्यास ६, सोलार ८४१, अन्य ६१६ र उल्लेख नभएको घरपरिवार ८ रहेको छ । शौचालयको प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या हेर्दा साधारण शौचालय १४३०, फ्ल्स भएको ४५१, शौचालय नभएको ९०४ र केही उल्लेख नभएको ८ परिवार रहेको छ । घरपरिवारमा भएको सुविधा सम्बन्धी विवरण हेर्दा कुनैपनि सुविधा नभएको ७०८ र कम्तीमा एउटा सुविधा भएको २०१२ परिवार देखिन्छ । कम्तीमा एउटा सुविधा भएको २०१२ परिवार मध्ये रेडियो १७९०, मोबाईल १२८२, टि.भी. १४६, केवल टि.भी. ६५, टेलिफोन ६०, कम्प्युटर २०, ईन्टरनेट ५, गाडी १, मोटरसाईकल १ र रेफ्रिजेरेटर ७ देखिन्छ ।

लामिडाँडा गाउँपालिकाको गरिबीको प्रतिशत हेर्दा गरिबी दर (प्रतिशत) मा वडा नं. १, २, ३, ४, ५, ६ मा क्रमशः २५.५५, २८.५२, २२.२२, २७.७४, १८.९६, २५.५५ देखिन्छ । गरिबीको विषमता प्रतिशत हेर्दा वडा नं. १, २, ३, ४, ५, ६ मा क्रमशः ४.८३, ५.७१, ४.१२, ५.४३, ३.४६, ४.८३ देखिन आएको छ । गरिबीको गहनता प्रतिशतमा हेर्दा वडा नं. ५ मा ०.९६ रहेको छ भने वडा नं. २ मा १.६९ रहेको देखिन्छ ।

परिच्छेद - ५

शिक्षा सम्बन्धी विवरण

लामिडाँडा गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्थाको सम्बन्धमा शैक्षिक संस्थाको विवरण, ५ वर्ष भन्दा माथिका जनसंख्या र साक्षरताको स्थिती, विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका छात्र, छात्राहरुको विवरण, शैक्षिक तह पुरा गरेकाको जनसंख्या, ५-२५ वर्ष उमेरमा विद्यालयमा जाने, नजानेको विवरण, विद्यालयमा भएका शौचालयका किसिम, बाल संजालको अवस्था, बाल विकास केन्द्रको विवरण र तहगत शिक्षकको विवरणहरु समावेश भएका छन् । उल्लेखित विवरणहरु तल तालिकामा देखाईएको छ ।

५.१. शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

तालिका नं. २९

वडा नं.	विद्यालय (सरकारी/सामुदायिक)	निजी विद्यालय
१	रत्नराज्यलक्ष्मी मावि	नभएको
	रत्नराज्यलक्ष्मी आधारभूत विद्यालय	
	कालिका आधारभूत दम्कु	
२	शारदा मावि	
	भाषा आधारभूत विद्यालय	
	कालिका प्रावि	
	पञ्चकन्या प्रावि	
	कोइराले प्रावि	

३	विश्वज्योति मावि	
	गुप्तेश्वर आधारभूत विद्यालय	
	रावा प्रावि	
	जनज्योति प्रावि	
	कालिका प्रावि	
४	विद्योदय प्रावि	
	धारापानी मावि	
	देउराली मावि	
	बालदेवी प्रावि	
	रावारेणका प्रावि	
	शिवपार्वति प्रावि	
५	गगोदय मावि	
	कालिका आ.विद्यालय	
	खेती प्रावि	
६	शारदा मावि	
	पञ्चकन्या आ. विद्यालय	
	सिंहदेवी प्रावि	
	जनता प्रावि हौचुर	
	बछलादेवी प्रावि हौचुर	
	जनएकता प्रावि हौचुर	
जम्मा	२८	

५.२. लामिडाँडा गाउँपालिकामा रहेको क्याम्पस सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३०

क्याम्पसको नाम	ठेगाना	तह	संकाय
रावा क्याम्पस	लामिडाडा-२, खार्पा	स्नातक	शिक्षा

५.३. पाँच वर्ष भन्दा माथिका जनसंख्या र साक्षरताको स्थिति (२०६८)

तालिम नं. ३१

वडा नं.	लिंग	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जम्मा जनसंख्या	संख्या			साक्षरता उल्लेख नभएको	साक्षरता दर
			पठन र लेखन दुवै सक्ने	पठन मात्र सक्ने	पठन र लेखन दुवै नसक्ने		
१	जम्मा	१,७५०	१,१२४	६५	५६१	०	६४.२३
	पुरुष	८२८	६०९	४०	१७९	०	७३.५५
	महिला	९२२	५१५	२५	३८२	०	५५.८६
२	जम्मा	१,९१७	१,२०४	७७	६३६	०	६२.८१
	पुरुष	९१६	६६१	३८	२१७	०	७२.१६
	महिला	१,००१	५४३	३९	४१९	०	५४.२५
३	जम्मा	२,४२५	१,६१०	३०	७८५	०	६६.३९
	पुरुष	१,०९५	८३९	१७	२३९	०	७६.६२
	महिला	१,३३०	७७१	१३	५४६	०	५७.९७
४	जम्मा	२,४१२	१,६१६	६५	७३१	०	६७.००
	पुरुष	१,१०५	८४४	२९	२३२	०	७६.३८
	महिला	१,३०७	७७२	३६	४९९	०	५९.०७
५	जम्मा	१,५०९	१,०२४	४१	४४४	०	६७.८६
	पुरुष	६९४	५३८	१७	१३९	०	७७.५२
	महिला	८१५	४८६	२४	३०५	०	५९.६३
६	जम्मा	२,०१८	१,४९४	१६	५०८	०	७४.०३
	पुरुष	८७५	७०५	४	१६६	०	८०.५७
	महिला	१,१४३	७८९	१२	३४२	०	६९.०३
जम्मा	जम्मा	१२,०३१	८०७२	२९४	३६६५	०	६७.०५
	पुरुष	५,५१३	४१९६	१४५	११७२	०	७६.१३
	महिला	६,५१८	३८७६	१४९	२४९३	०	५९.३

५.४. बिद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरुको विवरण

५.४.१. कक्षा १ देखि ५ सम्म

तालिका नं. ३२

वडा नं.	बिद्यालय	कक्षा १			कक्षा २			कक्षा ३			कक्षा ४			कक्षा ५			कक्षा १-५		
		म	पु	जम्मा	म	पु	जम्मा												
१	रत्नराज्यलक्ष्मी मावि	९	१०	२०	५	४	९	४	४	८	८	२	१०	५	४	९	३१	२५	५६
	रत्नराज्यलक्ष्मी आधारभूत विद्यालय	९	१३	२२	९	९	१८	१४	६	२०	५	१०	१५	११	८	१९	४८	४६	९४
	कालिका आधारभूत दम्कु	७	४	११	४	५	९	५	४	९	४	३	७	४	८	१२	२४	२४	४८
२	शारदा मावि	५	९	१४	६	६	१२	८	८	१६	१०	४	१४	१०	७	१७	३९	३४	७३
	भाषा आधारभूत विद्यालय	८	२	१०	४	६	१०	६	७	१३		८	८	६	७	१३	२४	३०	५४
	कालिका प्रावि	६	१०	१६	२	२	४	३		३	१	३	४	३	१	४	१५	१६	३१
	पञ्चकन्या प्रावि	६	२	८	५		५	२	३	५	३	३	६		१	१	१६	९	२५
	कोइराले प्रावि	१०	१४	२४	३	३	६	४	५	९	५	९	१४	४	६	१०	२६	३७	६३
३	विश्वज्योति मावि	२१	२१	४२	१३	७	२०	९	१५	२४	६	१०	१६	१२	१७	२९	६१	७१	१३२

	गुप्तेश्वर आधारभूत विद्यालय	१०	९	१९	६	६	१२	८	१२	२०	११	१५	२६	५	१४	१९	४०	५६	ढट
	रावा प्रावि	५	७	१२	५	६	११	५	७	१२	२	६	८				१७	२६	४३
	जनज्योति प्रावि	७	८	१५	५	२	७	३	५	८	५	२	७	४	४	८	२४	२१	४५
	कालिका प्रावि	४	२	६	३	३	६	२	१	३							९	६	१५
४	विद्योदय प्रावि		१	१	१	४	५	१	३	४	१	३	४	२	३	५	५	१	१९
	धारापानी मावि	९	१५	२४	१०	६	१६	७	७	१४	१०	८	१८	७	४	११	४३	४०	८३
	देउराली मावि	५	१०	१४	७	६	१३	४	३	७	७	५	१२	८	६	१४	३०	३०	६०
	बालदेवी प्रावि	१०	४	१४	६	८	१४	१०	९	१९	५	१४	१९	५	७	१२	३६	४२	७८
	रावारेणका प्रावि	४	४	८	४	३	७										८	७	१५
	शिवपार्वति प्रावि	४	४	८	२	३	५	५	५	१०	४	८	१२	९	६	१५	२४	२६	५०
५	गगोदय मावि	१०	१०	२०	३	७	१०	११	५	१६	५	७	१२	५	३	८	३४	३२	६६
	कालिका आ.विद्यालय	१०	१७	२७	११	८	१९	८	११	१९	१४	११	२५	११	७	१८	५४	५४	१०८
	खेती प्रावि	५	३	८	३	३	६	५	४	९							१३	१०	२३
६	शारदा मावि	१३	१३	२६	६	४	१०	४	५	९	७	५	१२	६	१०	१६	३६	३७	७३
	पञ्चकन्या आ. विद्यालय																		०
	सिहदेवी प्रावि	६	८	१४	३	५	८	१	३	४	२	५	७	४	३	७	१६	२४	४०

जनता प्रावि हौचुर	९	७	१६	६	३	९	५	१	६	५	७	१२	६	२	८	३१	२०	५१
बछलादेवी प्रावि हौचुर	४	५	९	४	७	१०	१	३	४							८	१५	२३
जनएकता प्रावि हौचुर	५	३	८	५	३	८	३	२	५							१३	८	२१
जम्मा	२००	२१६	४१६	१४०	१२४	२६९	१३८	१३८	२७६	१२०	१४८	२६८	१२७	१२८	२५५	७२५	७५९	१४८४

५.४.१. कक्षा ६ देखि १० सम्म

तालिका नं. ३३

वडा नं.	बिद्यालय	कक्षा ६			कक्षा ७			कक्षा ८			कक्षा ९			कक्षा १०		
		म	पु	जम्मा	म	पु	जम्मा									
१	रत्नराज्यलक्ष्मी मावि कुभिन्डे				५	६	११	१०	११	२१	१७	३३	५०	१४	१५	२९
	रत्नराज्यलक्ष्मी आधारभूत विद्यालय	१४	११	२५	१७	१०	२७	१२	१५	२७						
	कालिका आधारभूत	२	७	९	४	२	६									
२	शारदा मावि खार्पा	८	९	१७	१७	१५	३२	१५	२१	३६	२७	२०	४७	१४	१६	३०
	भाषा आधारभूत विद्यालय थुम्की	८	१२	२०	४	५	९	४	५	९						
३	विश्वज्योति मावि	१६	१५	३१	२७	२९	५६	२२	१८	४०	२६	३१	५७	२३	१९	४२
	गुप्तेश्वर आधारभूत विद्यालय तिर्पा	१३	६	१९	६	१०	१६	७	६	१३						
४	धारापानी मावि	१३	१८	३१	२३	१०	३३	१३	१३	२६	२४	१८	४२			
	देउराली मावि	२५	२३	४८	२५	२१	४६	२५	२२	४७	३१	१९	५०	२४	२४	४८
५	गगोदय मावि	८	७	१५	४	७	११	७	२	९	१८	१९	३७	९	१७	२६
	कालिका आधारभूत विद्यालय दुवेकोल	११	९	२०	१५	१२	२७	११	१७	२८						
६	शारदा मावि हौचुर	१७	७	२४	११	१७	२८	२९	१८	४७	३०	१५	४५	१८	१७	३५
	जम्मा	१३५	१२४	२५९	१५८	१४४	३०२	१५५	१४८	३०३	१७३	१५५	३२८	१०२	१०८	२१०

५.५. शैक्षिक तह पूरा गरेका जनसंख्या (२०६८)

तालिका नं. ३४

वडा नं.	लिंग	जम्मा	शैक्षिक तह पूरा गरेका जनसंख्या									अनौपचारिक शिक्षा	तह उल्लेह नभएको
			सुरुवात	प्राथमिक तह	नि.मा.वि.	मा.वि.	एस.एल.सी. वा सो सरह	प्रविणता प्रमाणपत्र तह	स्नातक	स्नाको त्तर	अन्य		
१	जम्मा	१,२०६	५६	५८८	२२९	१४२	१२७	२७	६	०	०	३०	१
	पुरुष	६४९	२४	३१९	११६	८६	७२	१४	३	०	०	१४	१
	महिला	५५७	३२	२६९	११३	५६	५५	१३	३	०	०	१६	०
२	जम्मा	१,२६२	३१	५९७	२२५	१२१	१३७	५७	१३	७	०	७२	२
	पुरुष	६९२	१८	३२६	१२६	७०	६४	३३	१०	६	०	३८	१
	महिला	५७०	१३	२७१	९९	५१	७३	२४	३	१	०	३४	१
३	जम्मा	१६३३	५३	७७५	२९४	२०८	२०६	५४	१०	४	१	२७	१
	पुरुष	८५४	२५	३९८	१६४	११५	९६	२९	३	४	१	१८	१
	महिला	७७९	२८	३७७	१३०	९३	११०	२५	७	०	०	९	०
४	जम्मा	१७१७	६८	७३९	३५४	१९५	२१९	४९	१३	४	०	५९	१७
	पुरुष	८९२	३२	३५८	२०४	१०६	१२४	२५	१३	४	०	१८	८
	महिला	८२५	३६	३८१	१५०	८९	९५	२४	०	०	०	४१	९
५	जम्मा	१०६५	४१	४६९	२०९	१०१	१७८	३६	५	०	०	२४	२
	पुरुष	५५३	१७	२३७	१०४	६३	९८	१४	३	०	०	१६	१
	महिला	५१२	२४	२३२	१०५	३८	८०	२२	२	०	०	८	१
६	जम्मा	१५०२	११	६८०	३०९	२४९	१०३	३१	१२	४	०	१०३	०
	पुरुष	७०७	२	३३१	१४१	१३५	४७	१२	९	३	०	२७	०
	महिला	७९५	९	३४९	१६८	११४	५६	१९	३	१	०	७६	०
जम्मा	जम्मा	८,३८५	२६०	३८४८	१६२०	१०१६	९७०	२५४	५९	१९	१	३१५	२३
	पुरुष	४,३४७	११८	१९६९	८५५	५७५	५०१	१२७	४१	१७	१	१३१	१२
	महिला	४०३८	१४२	१८७९	७६५	४४१	४६९	१२७	१८	२	०	१८४	११

५.६. पाँच बर्ष देखि २५ बर्ष उमेरका विद्यालय जाने र नजानेको विवरण

तालिका नं. ३५

वडा नं	५-२५ वर्ष भित्रका जनसंख्या			हाल विद्यालय जानेको संख्या			विद्यालय नजानेको संख्या			तह उल्लेख नभएको		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	४१०	४३०	८४०	३४५	३०४	६४९	६३	११९	१८२	२	७	९
२	४८४	४७९	९६३	३६१	३२६	६८७	१११	१४०	२५१	१२	१३	२५
३	५३१	५९६	११२७	४१५	३९९	८१४	११६	१९७	३१३	०	०	०
४	५२३	६०३	११२६	४३५	४६६	९०१	७७	१२४	२०१	११	१३	२४
५	३१२	३३२	६४४	२६७	२६०	५२७	४४	७२	११६	१	०	१
६	४३०	५६२	९९२	३४९	४४२	७९१	८०	१२०	२००	१	०	१
जम्मा	२६९०	३००२	५६९२	२१७२	२१९७	४३६९	४९१	७७२	१२६३	२७	३३	६०

५.७. विद्यालयहरूमा शौचालयको विवरण

तालिका नं. ३६

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	शौचालयको किसिम (संख्यामा उल्लेख गर्ने)					जम्मा
		सामान्य, सवैले प्रयोग गर्ने किसिमको	शिक्षक शिक्षिकाका लागि भिन्दा भिन्दै भएको	छात्राछात्रका लागि भिन्दा भिन्दै भएको	अपांगका लागि भिन्दा भिन्दै भएको	शौचालय नभएको	
१	३						३
२	५	२२	७	१५			२२
३	५	५	१	१			५
४							
५							
६	६	६	२	४			६

श्रोत:गा.पा

५.८. बाल सञ्जालको अवस्था

तालिका नं. ३७

वडा नं	बाल सञ्जालको विवरण	सदस्य संख्या					जम्मा
		लैंगिकआधार		सामाजिकआधार			
		बालक	बालिका	दलित	जनजाती	अन्य	
१							
२	बाल संजालको गठन	२४	३०	१७	२९	८	५४
३							
४							
५							
६	रावा बाल क्लब	१८	२२	७	१५	१८	४०

जम्मा							
-------	--	--	--	--	--	--	--

श्रोत:

५.९. बालविकास केन्द्रको विवरण

तालिका नं. ३८

वडा नं	बालविकास केन्द्रको जम्मा संख्या	भर्ना भएका बालबालिका संख्या		जम्मा
		बालक	बालिका	
१	३	२४	१९	४३
२	४	४४	४५	८९
३	५			
४				
५				
६	४			
जम्मा				

श्रोत: गा. पा.

५.१०. स्रोत केन्द्र र विद्यालय सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३९

क्र.सं.	वडा नं.	स्रोत केन्द्र	सामुदायिक विद्यालय संख्या					संस्थागत विद्यालय जम्मा संख्या
			प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	उ.मा.वि.	जम्मा	
१	१, २, ३	लामीडाँडा	९	३	१	२	१५	०
२	४, ५	डुम्रेधारापानी	९	२	२	१	१४	०
३	६	जाल्पा	१२	५	२	१	२०	०
जम्मा			३०	१०	५	४	४९	

श्रोत : जि.शि.का. खोटाङको विद्यालय प्रोफाइल तथा निकास विवरण : २०७०/७१

५.११. तहगत शिक्षक विवरण

तालिका नं. ४०

वडा नं.	नाम थर	प्रअ	शैक्षिक	विषय	तह श्रेणी	कैफियत
---------	--------	------	---------	------	-----------	--------

			योग्यता			
१	अनिसा राई	०	आइएड		प्राशि करार	
	कैलास निरौला	०	एमएड	अग्रेजी	माशि राहत	
	चिरञ्जिवी निरौला	प्रअ	विएड	नेपाली	निमाशि द्वीतिय	
	नर्मदा खतिवडा	०	विएड		प्राशि करार	
	मानबहादुर श्रेष्ठ	०	विएड		प्राशि राहत	
	रमेशकुमार दाहाल	०	विएड	गणित	निमाशि अस्थायी	
	रविनकुमार रेग्मी	०	विएड		प्राशि अस्थायी	
	रामबहादुर राई	०	आइएड	अग्रेजी	निमाशि अस्थायी	
	रामदेव यादव	०	विएड	विज्ञान	माशि राहत	
	केशव बहादुर रानामगर	०	आइए		प्राशि अस्थायी	
	गोपी राना	०	विएड		प्राशि करार	
	रमाकुमारी रेग्मी भट्टराई	०	आइएड		प्राशि अस्थायी	
	विश्वनाथ साह	०	आइएस्सी	विज्ञान	निमाशि राहत	
	शेखरनाथ पोखरेल	प्रअ	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	जयकुमार राई	०	आइएड		प्राशि करार	
	टिकाराम राई	प्रअ	आइएड		प्राशि अस्थायी	
	तिर्थबहादुर तमाङ्	०	आएड		प्राशि तृतीय	
	इन्दिरा राई	०	विएड		प्राशि करार	
२	अर्जुनकुमार श्रेष्ठ		एमएड	नेपाली	माशि तृतीय	
	रिक्त	०	आइएड		प्राशि तृतीय	
	खेमराज पोखरेल	०	विएड	नेपाली	निमाशि अस्थायी	
	सुजता थापा	०	विएड	गणित	माशि तृतीय	
	गोपाल बस्नेल	प्रअ	एमएड	अग्रेजी	माशि तृतीय	
	तीर्थराज दाहाल	०	विए	नेपाली	निमाशि अस्थायी	
	दिनविनोद दाहाल	०		नेपाली	माशि तृतीय	आरपी
	पविन्द्र यादव	०	बीएस्सी	विज्ञान	आरपी सट्टा माशि	
	बसन्तराज पोखरेल	०	विएड	नेपाली	माशि राहत	
	माधव पोखरेल	०	विएड	जनसंख्या	माशि सट्टा	
	भुवराज पोखरेल	०	विएड	लेखा	निमाशि अस्थायी	
	रिक्त	०	एमए	अग्रेजी	उमाशि करार	
	मिनहरि धिताल	०	विएड		प्राशि द्वीतिय	
	शेरबहादुर वस्नेत		एमएड	नेपाली	उमाशि करार	
	रमा पोखरेल	०	विएड		प्राशि द्वीतिय	
	रमेशकुमार पोखरेल	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	

लक्ष्मी पोखरेल	०	आइएड		प्राशि अस्थायी	
केशवप्रसाद पोखरेल	०	विएड		निमाशि राहत	
दिक्षा दाहाल पोखरेल	०	विएड		प्राशि अस्थायी	
मुगा कुमारी पोखरेल	०	एसएलसी		प्राशि अस्थायी	
रामकुमार पोखरेल	०	आइएड		प्राशि द्वीतिय	
सोमराज पोखरेल	प्रअ	आइए		प्राशि तृतीय	
ओमबहादुर राई	०	विएड		प्राशि तृतीय	
पुष्पराज राई	प्रअ	विएड		प्राशि द्वीतिय	
रत्नराज राई	०	आइए		प्राशि अस्थायी	
चेतनाथ पोखरेल	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
नौलकुमारी निरौला त्रिभुवन माव ऐसेलुखर्क काजमा	०	आइएड		प्राशि राहत	
शिवहरि पोखरेल	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
कविता तिमेल्सिना		आइएड		प्राशि राहत	
कोपिला भुजेल	प्रअ	विएड		प्राशि राहत	
राजु थापा	०	विएड	नेपाली	माशि राहत	
लक्ष्मी श्रेष्ठ	०	आइएड		प्राशि करार	
चन्द्रनारायण यादव	प्रअ	एमएविएस्सी	विज्ञान	माशि प्रथम	
तिलाबहादुर थापा	०	विएड	जनसंख्या	माशि राहत	
बलबहादुर बस्नेत	०	एमएड		प्राशि तृतीय	
दिपेन्द्रकुमार यादव	०	विएड	अग्रेजी	निमाशि तृतीय	
माधवप्रसाद ठाकुर	०	आइएस्सी	विज्ञान	निमाशि द्वीतिय	
रविन सुवेदी	०	एमए	अग्रेजी	उमाशि अनुदान	
रञ्जना कार्की	०	आइएड		प्राशि अस्थायी	
सिताराम ठाकुर	०	एमएड	अग्रेजी	माशि राहत	
इन्द्रदेव धामी	०	एमएड	गणित	उमाशि अनुदान	
राधा कार्की	०	आइएड		प्राशि करार	
विनिता दगाल यादव	०	आइएड		प्राशि अस्थायी	
रिक्त	०	एमएड	अग्रेजी	निमाशि तृतीय	
सावित्रादेवी नेवार	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
हरीप्रसाद ढुङ्गना	०	विएड	नेपाली	निमाशि तृतीय	
चेसकुमार राई	०	आइएड		प्राशि तृतीय	
टेकुराम राई	०	आइएड		प्राशि तृतीय	
नरोत्तम राई	प्रअ	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
सजना थापा	०	आइएड	नेपाली	प्राशि करार	

३

	काशिराम सुवेदी	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	कुलप्रसाद भट्टराई	प्रअ	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	शकरदेव भट्टराई	०	विण्ड		प्राशि करार	
	इन्द्रकुमार राई	०	विण्ड		प्राशि तृतीय	
	गणेशकुमार श्रेष्ठ	०	विण्ड		प्राशि तृतीय	
	हिराबहादुर राई	०	एसएलसी		प्राशि अस्थायी	
	भिमबहादुर मगर	प्रअ	एसएलसी		प्राशि राहत	
४	एकबल्लब रिजाल	०	एमएड	नेपाली	निमाशि तृतीय	
	किशोर केसी	प्रअ	एमएविण्ड	अग्रेजी	माशि द्वीतिय	
	खेलकुमारी रिजाल	०	आइएड		प्राशि द्वीतिय	
	खगेन्द्रबहादुर थापा	०	एमए	अग्रेजी	उमाशि करार	
	मुकुन्द रिजाल	०	एसएलसी	विज्ञान	निमाशि अस्थायी	
	जीवन थापा	०	एमए	अर्थशास्त्र	उमाशि अनुदान	
	चुडामणि रिजाल	०	एसएलसी		प्राशि तृतीय	
	जगतबहादुर भुजेल	०	विण्ड		प्राशि द्वीतिय	
	जीवन राई	०	आइएड	गणित	निमाशि अस्थायी	
	तेजप्रसाद घिमिरे	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	नरेन्द्र खत्री	०	विण्ड	सामाजिक	माशि तृतीय	
	प्रेमबहादुर गुरुङ	०	आइकम		प्राशि अस्थायी	
	अवनिश पाठक	०	विण्ड	विज्ञान	निमाशि अस्थायी	
	भुपेन्द्रप्रसाद नेपाल	०	शास्त्री	नेपाली	माशि द्वीतिय	
	मेघनाथ रिजाल	०		विज्ञान	माशि द्वीतिय	
	भारतिशकुमार पाठक०	०	एमएड	गणित	माशि राहत	
	दुर्गाबहादुर विक	०	एमएड	अग्रेजी	माशि तृतीय	
	हुकुमदेव यादव		विण्ड	विज्ञान	आरपी सट्टा माशि	
	कमला राई	०	आइएड		प्राशि करार	
	रिक्त	०	विण्ड		प्राशि द्वीतिय	
	जानुकादेवी निरौला	०	विण्ड		प्राशि करार	
	दिपेन्द्रकुमार अधिकारी	०	विण्ड		प्राशि तृतीय	
	रिक्त	प्रअ	विण्ड	नेपाली	निमाशि राहत	
	हिराइ साह	०	विण्ड	अग्रेजी	निमाशि राहत	
रामहरी पोखरेल	०	विण्ड		प्राशि द्वीतिय		
रविनबाबु मगर	०	आइएड		प्राशि अस्थायी		
पहलमान मगर	०	आइएड		प्राशि द्वीतिय		
निता राई	०	आइएड		प्राशि करार		

	गीतादेवी अधिकारी	०	आइएड		प्राशि अस्थायी	
	राजन अधिकारी	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	सर्मिला कार्की	०	आइएड		प्राशि राहत	
	टिकाराम पाण्डे	०	आइएड		प्राशि राहत	
	दुर्गाराज पाण्डे	०	आइएड		प्राशि राहत	
	गणेशकुमारी लम्साल	प्रअ	आइएड		प्राशि राहत	
५	कृष्णकुमारी घले	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	भीमप्रसाद निरौला	प्रअ	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	मनोजकुमार साह	०	विएस्सी	विज्ञान	माशि राहत	
	रत्न थापामगर	०	आइएड	नेपाली	निमाशि द्वीतिय	
	राजेशकुमार राई	०	विएड	नेपाली	निमाशि तृतीय	
	लिलाप्रसाद निरौला	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	वुद्धिकुमार राई	०	विएड	अग्रेजी	निमाशि करार	
	रिक्त	०	एसएलसी		प्राशि द्वीतिय	
	अर्जुन घिमिरे	०	बइएड		प्राशि करार	
	भानुभक्त राई	०	विएड	अंग्रेजी	निमाशि राहत	
	दधिराम रेग्मी	०	आइएड		प्राशि द्वीतिय	
	पुनम घिमिरे	०	आइएड		प्राशि राहत	
	भगवती प्रसाद निरौला	०	आइएड		प्राशि अस्थायी	
	भुपाल भण्डारी	०	आइएड	अर्थशास्त्र	निमाशि राहत	
	भानुभक्त पाण्डे	०	आइएड		प्राशि द्वीतिय	
	मिरादेवी आचार्य निरौला	०	एसएलसी		प्राशि अस्थायी	
६	अनन्त नारायण यादव	०	एमएड	गणित		
	दुर्गानन्द चौधरी	०	विएड	अग्रेजी		
	इन्द्रकुमार पोखरेल	०	आइए			
	यज्ञनारायण श्रेष्ठ	०	विएड			
	निरशप्रसाद यादव	०	विएड	विज्ञान		
	निर्मला कार्की	०	आइएड	सामाजिक		
	अप्सरा कट्वाल कार्की	०	आइएड			
	रिक्त	०		अग्रेजी	राजिनामा	
	राजन खड्का	०	आइए			
	रामकुमार बरुवाल	प्रअ	विएड	सामाजिक		
	रोशन कार्की	०	विएड	अग्रेजी		
	हर्कबहादुर कार्की	०	एमएड	अग्रेजी		
	अनितादेवी गुरुङ्	०	आइएड			
चन्द्रबहादुर गुरुङ्	०	आइएड				

मणिराज गुरुङ्	०	एस एल सी			
विष्णुकुमारी आचार्य	०	आइएड			
कोपिला दाहाल कार्की	०				
तम्बरबहादुर कार्की	प्रअ	एस एल सी			
होमनाथ रेग्मी	०	एस एल सी			
शारादा राई	०	आइएड			
विजना खड्का	प्रअ	आइएड			
रामकाजी खत्री	०	विएड			
कल्पना कार्की	प्रअ	एस एल सी			
भक्तबहादुर बरुवाल	०	आइएड			
यामकुमारी श्रेष्ठ	प्रअ	आइएड			

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, खोटाङ्ग

परिच्छेद - ६

स्वास्थ्यमा आधारित विवरण

यस परिच्छेदमा स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा भएको स्वास्थ्य संस्थाहरु तर्फ ६ वटा स्वास्थ्य चौकी र ३ वटा बर्थिङ्ग सेन्टर रहेको यस गाउँपालिकामा टाउको दुख्नेको प्रतिशत १४.७७ रहि सबभन्दा बढि देखिएको छ । त्यसैगरी रुगा लागेको पत्ता नपाउने १२.८० प्रतिशत, थलापर्ने रोगीहरु १२.३६ प्रतिशत र ग्यासटिकका रोगी १०.१५ प्रतिशत रहेका छन् । निमोनिया, टनसिल, जिउमा फोका आउने र रुगाको रोगीहरु क्रमसः ८.६३, ९.९४, ५.२३ र ५.०९ प्रतिशत रहेका छन् । स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

६.१. गाउँपालिकाको प्रमुख रोगहरु

तालिका नं. ४१

क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	कैफियत
१	टाउको दुख्ने (Headache)	१४.७७	
२	रुगा लागेको थाहा नपाउने (Unspecified intestinal parasitism)	१२.८०	
३	थला पर्ने (Unknown and unspecified causes of morbidity)	१२.३६	
४	ग्यासटिक (Gastritis)	१०.१५	
५	टनसिल (Tonsillitis)	९.६४	
६	(निमोनिया (lower respiratory infection)	८.६३	
७	नेमोनिया (Upper respiratory infections)	८.४३	
८	जिउमा फोका आउने (Impetigo)	५.२३	
९	जुगा (Amoebiasis)	५.०९	
१०	(Pneumonia)	४.८७	
११	Scabies	४.००	
१२	आँखा रातो हुने (Conjunctivitis)	३.९५	

विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु

तालिका नं. ४२

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या	बेड संख्या
१	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	-	
२	सरकारी अस्पताल	-	
३	प्रसुतीगृह	-	
४	बालअस्पताल	-	
५	आयुर्वेद अस्पताल	-	
६	प्राकृतिकचिकित्सा	-	
७	स्वास्थ्यचौकी	६	
८	उप-स्वास्थ्यचौकी	-	
९	प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र	-	
१०	निजिअस्पताल	-	
११	फार्मसी	-	
१२	चिकित्सक संख्या	-	
१३	चिकित्सकअनुपात	-	
१४	क्लिनिक	-	
१५	बर्थिङ सेन्टर:	३	
१६	पोलिक्लिनिक	-	
१७	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	-	
	दुबेकोल वडा नं. ५	० प्रतिशत	
	धारापानि वडा नं. ४	० प्रतिशत	
	हौचुर वडा नं. ६	० प्रतिशत	
	खार्पा वडा नं. २	० प्रतिशत	
	कुभिन्डे वडा नं. १	९५ प्रतिशत	
	लामिडाडा वडा नं. ३	४१ प्रतिशत	
१८	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत	-	
	दुबेकोल	० प्रतिशत	
	धारापानि	१२ प्रतिशत	
	हौचुर	० प्रतिशत	
	खार्पा	० प्रतिशत	
	कुभिन्डे	१७ प्रतिशत	
	लामिडाडा	२६ प्रतिशत	
१९	सुडेनीवाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत:९८% (१९८०)	-	
	दुबेकोल	२१ प्रतिशत	

	धारापानि	१०प्रतिशत	
	हौचुर	६प्रतिशत	
	खार्पा	३प्रतिशत	
	कुभिन्डे	२३प्रतिशत	
	लामिडाडा	०प्रतिशत	
२०	भिसीटी केन्द्र संख्या:	-	
२१	महिला स्वयम सेविका संख्या:	७६	
२२	टि.बी. उपचार केन्द्र:	४	
२३	परिवार नियोजन का ५ विधी र ३ विधीको सेवाउपलब्ध स्वास्थ्य संस्था संख्या:	६	
२४	वि.ओ.सी.(आधारभुत):	-	
२५	सि.ई.ओ.सी.(अपरेसन सेवा) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	-	
२६	गर्भवतीजाँचपहिलो पटकको प्रतिशत:	-	
	दुवेकोल	८१ प्रतिशत	
	धारापानि	७३ प्रतिशत	
	हौचुर	१०४प्रतिशत	
	खार्पा	६९ प्रतिशत	
	कुभिन्डे	१३८ प्रतिशत	
	लामिडाडा	८४ प्रतिशत	
२७	गर्भवतीजाँचचौथो पटक सम्मको प्रतिशत:	-	
	दुवेकोल	५० प्रतिशत	
	धारापानि	६१ प्रतिशत	
	हौचुर	३७ प्रतिशत	
	खार्पा	३१ प्रतिशत	
	कुभिन्डे	११२ प्रतिशत	
	लामिडाडा	७३ प्रतिशत	
२८	सुत्केरी पश्चातजाच गराउनआउने प्रतिशत: (२४ घन्टा भित्र)	-	
	दुवेकोल	४४ प्रतिशत	
	धारापानि	४२ प्रतिशत	
	हौचुर	८ प्रतिशत	

	खापा	७प्रतिशत	
	कुभिन्डे	९८प्रतिशत	
	लामिडाडा	३९ प्रतिशत	
२९	औसतआयु: वर्ष महिला:..... वर्ष पुरुष:..... वर्ष	-	

श्रोत:जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय

६.३. कुपोषणको अवस्था (५बर्ष सम्म)

तालिका नं. ४३

वडा नं.	स्थान	संख्या	कैफियत
१	कुभिन्डे	७१	
२	खापा	१३८	
३	लामिडाडा	२६२	
४	धारापानि	२२५	
५	दुबेकोल	४३	
६	हौचुर	२५८	
	जम्मा		

श्रोत:जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय

६.४. (क) खोप सेवाको विवरण

तालिका नं. ४४

वडा नं.	हे.पो. स्थान	बि.सि.बि	डि.पि.टि. र हेपाटाईटिस बि.१	पि.टि. र हेपाटाईटिस बि २	डि.पि.टि. र हेपाटाईटिस बि ३	पोलियो १	पोलियो २	पोलियो ३	बाबुरा १-११ महिना	बाबुरा १२-२३ महिना	टि.टि गर्भवति महिला		
											टि.टि १	टि.टि २	टि.टि २+
१	कुभिन्डे	३९	३९	३९	५०	३९	३९	५०	३७	१७	२६	२३	२१
२	खार्पा	३७	४१	३७	३६	४१	३७	३६	३०	३२	२०	२०	२
३	लामिडाँडा	४१	५६	३९	४३	५५	३९	४३	४०	३२	४८	४६	१६
४	धारापानि	२६	३२	३५	४४	३२	३५	४४	४५	१७	२६	२२	२
५	दुबेकोल	२३	२७	२६	२२	२७	२६	२२	२९	३	१२	१६	०
६	हौचौर	५३	४८	४४	४७	४८	४४	४७	६४	१९	५२	४२	०

श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय

३.५. खोपको पहुँच र उपभोगको आधारमा गाविसको वर्गीकरण (आ.व ०७०/७१)

तालिका नं. ४५

सि.नं.	वर्गीकरण (Category)	वडा र स्थानहरु	कैफियत
१	वर्गीकरणनं.१ (Cat - 1) High coverage (>90%) Low Dropout (<10%)	१ र ५ (कुभिन्डे, दुबेकोल)	
२	वर्गीकरणनं.२ (Cat - 2) High coverage (> 90 %) High Dropout (>10%)	३ (लामिडाँडा)	
३	वर्गीकरणनं.३ (Cat - 3) Low coverage (<90%) Low dropout (<10%)	६ (हौचौर)	
४	वर्गीकरणनं.४ (Cat - 4) Low Coverage (<90%) High dropout (>10%)	२ र ४ (खार्पा , डुम्रेधारापानी)	

६.५. वातावरण तथा सरसफाई

- सार्वजनिक शौचालय १६ वटा
- फोहरपानी प्रशोधनशाला ० वटा
- पीउने पानी प्रशोधनशाला ० वटा - ल्याण्डफिल साइट ०
- सरसफाई व्यवस्थापन सवारी साधनको अवस्था : ०

६.६. फोहरमैला व्यवस्थापन

तालिका नं. ४६

वडा	परिवार संख्या						
	नदि वा खोल्सामा	सडकमा	फोहोर थुपार्ने ठाँउ, कन्टेनर	घरमा नै लिन आउछ	आफ्नै कम्पाउण्डमा	कम्पोष्ट मल बनाईन्छ	थाहाछैन
१							(रेकर्ड नभएको)..
२							(रेकर्ड नभएको)..
३			५४७		५० प्रतिशत	८० प्रतिशत	
४							
५							
६	१००	११५	२५०				

माथि विभिन्न तालिकाहरुमा उल्लेख भए अनुसार स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केर गराउने कुभिण्डेमा ९५ प्रतिशत र लामिडाडामा ४१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराउने कुभिण्डेमा १७ प्रतिशत, लामिडाडामा २६ प्रतिशत र धरापानीमा १२ प्रतिशत देखिन्छ । सुडेनीबाट सुत्केरी गराउनेमा दुबेकोलमा २१ प्रतिशत, हौचुरमा ९ प्रतिशत देखिन्छ । गर्भवती जाँच पहिलो पटक गराउने प्रतिशत कुभिण्डे, हौचुर र लामिडाडामा बढि रहेका छन् । गर्भवतिको जाँच चौथोपटकसम्म गराउनेमा सबभन्दा कम खार्पा, हौचुर र दुबेकोलमा देखिन्छ । सुत्केरी पश्चात जाँच गराउन आउने सबभन्दा कम वडा नं ६, २ र ३ मा देखिन्छ । कुपोषणको अवस्था (५ वर्षसम्म) हेर्दा सबभन्दा कम संख्या वडा नं. ५ मा ४३ जना सबभन्दा बढी वडा नं. ३ मा २६२ रहेको देखिन्छ । विभिन्न खाले खोप सेवाको विवरण हेर्दा पनि वडा नं. ५ मा सबभन्दा कम संख्या र वडा नं. ६ र ३ मा बढी संख्या देखिन आएको छ । फोहोरमैलाको व्यवस्थापन तर्फ हेर्दा वडा नं ३ र ६ मा बाहेक अन्यत्र खासै काम सुरु भएको देखिदैन । कम्पोष्ट मल बनाउन मिल्ने

खालको फोहरहरु ६ वटै वडामा कम्पोष्ट मल बनाउने कार्यमा प्रयोग भैरहेको भनाई गाउँपालिकाको कार्यालयको रहेको छ ।

परिच्छेद - ७

कृषि र पशु सम्बन्धी विवरण

लामिडाँडा गाउँपालिकाको कृषि एवं पशु पालन सम्बन्धी व्यवसायमा संलग्न कृषकहरुको लागि उपलब्ध गराउनु पर्ने सेवाहरु तत्कालको गाउँ विकास समिति अनुरूप नै उपलब्ध गराउँदै आएको छ । स्थानीय तहको पूनः संरचना अनुरूप सेवा केन्द्रहरु तय गर्ने कार्य नटुङ्गी सकेको कारणले पनि यथास्थितीमा सेवा केन्द्रबाट आवश्यक सेवाहरु उपलब्ध भैरहेको छ । सो व्यवस्था अनुसार हलेसीबाट लामिडाँडा, खार्पा, बाक्सिलाबाट हौचुर र ऐंसेलुखर्कबाट कुभिण्डे, धारापानी र दुवेकोललाई सेवा उपलब्ध भैरहेको छ । उपसेवा केन्द्रको रूपमा वडा नं. ६ मा कृषि उपसेवा केन्द्र तथा वडा नं. १, ३ र ६ मा पशुसेवा उपकेन्द्रबाट सेवा उपलब्धता गरिएको छ । यस सम्बन्धी र अन्य विवरणहरु समेत तल तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

७.१. (क) कृषि सेवा केन्द्र र अन्तर्गतका वडाहरु

तालिका नं. ४७

क्र.सं.	कृषि सेवा केन्द्र रहेको स्थान	जिल्ला बाट दुरी (कोष)	वडा र स्थानहरु	कैफियत
१	हलेसी	४	२ र ३ (खार्पा, लामिडाँडा)	
२	बाक्सिला	१४	६ (हौचुर)	
३	ऐंसेलुखर्क	१८	१, ४ र ५ (कुभिण्डे, डुम्रेधारापानी, दुवेकोल)	

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, खोटाङ

७.२. कृषि गणना २०६८ अनुसारको संक्षिप्त नतिजा

तालिका नं. ४८

विवरण	२०६८	कैफियत
बाली सघनताको स्थिती	१.७५	
कृषि ऋण लिएका कृषि परिवार प्रतिशत	१६	
कृषि ऋण आवश्यकता भएका कृषक परिवार प्रतिशत	४८	
मुख्य कृषक पुरुष भएका कृषिचलन प्रतिशत	८२.२६	
परिवारको मुली नै मुख्य कृषक भएका कृषक परिवार प्रतिशत	९३.८४	
मुख्य कृषक महिला भएका कृषिचलन प्रतिशत	१७.७४	
मुख्य आमदानी कृषि हुने कृषक परिवार	९३.७९	
जम्मा घरपरिवार संख्या	२८५०	
कृषक परिवार प्रतिशत	८२.५१	
कृषक परिवारको औसत आकार	४.६९	
आफ्नो कृषि उत्पादनले परिवारलाई वर्षभरि खाद्य प्रर्याप्ततादर (प्रतिशत)	३६	

७.३. वीउ विजन र विषदीको प्रयोग अनुसार प्रमुख बाली लगाएको कृषक परिवारको प्रतिशत

तालिका नं. ४९

बालीको नाम	उन्नत वीउ प्रयोग गरेका परिवार (प्रतिशतमा)			विषादि प्रयोग गरेका परिवार (प्रतिशतमा)	
	२०५८	२०६८		२०५८	२०६८
		उन्नत	बर्णशंकर		
धान	३.०	५.२२	०.१८	७.९३	२.४३
गहु	७.१७	७.९१		८.९१	०.७५
मकै	१.४५	१०.६३	०.०५	१.८१	१.०२
आलु	१.०१	७.२८		१.५२	१.५५
तरकारी	०	४.६४	०.२८	३.०७	०.५५

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ र २०५८

७.४. बाली लगाएको क्षेत्रफलको उत्पादकत्वको विवरण

तालिका नं. ५०

क्र.सं.	बाली	आ.व.(२०६९।७०)	आ.व. (२०७०।७१)	कैफियत
		उत्पादकत्व मे.टन	उत्पादकत्व मे.टन	
१	धान	१.९९	२.१३	
२	मकै	१.५४	१.७१	
३	गहू	२.०६	२.०७	
४	जौ	१.११	१.११	
५	कोदो	१.१०	१.१५	
६	फापर	०.५७	०.५४	
७	जुनेलो	०.४४	०.४	
८	आलु	८.६९	८.६४	
९	गहत	०.९०	०.९३	
१०	मास	१.१६	०.००	
११	भटमास	१.२५	१.२५	
१२	केराउ	१.०८	१.०४	
१३	मसूरो	०.८६	०.८८	
१४	तोरी	०.६६	०.६६	
१५	सरस्यौँ	०.८७	०.९०	
१६	भूसेतील	०.३८	०.४०	
१७	तरकारी सबै	९.८६	९.००	
१८	अदुवा	१०.००	९.८५	
१९	बेसार	८.५०	७.८३	
२०	खूर्सानी	६.९४	५.४८	
२१	लसून	१०.६८	१०.४८	

२२	प्याज	९.१६	९.०६	
२३	अलैची	०.५१	०.५०	
२४	बदाम	२.१३	.१६	
२५	उखू	१७.४६	१७.५४	
२६	सून्तला	८.१७	८.२०	

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, खोटाङ

७.५. २०५८ को तुलनामा २०६८ मा पशुपंक्षि पालना गर्ने परिवारमा देखिएको फरक प्रतिशत

तालिका नं. ५१

पशुपंक्षीको प्रकार	२०५८ को तुलनामा पशुपंक्षी पालना गर्ने परिवारको फरक प्रतिशत	कैफियत
गाईगोरु	२.९५	
रागाभैसी	०.९८	
खसीवाखा	७८.०६	
भेडा	१५.३३	
बंगुर	१८.५४	
कुखुरा (स्थानिय)	३८.०५	
कुखुरा (उन्नत)	११,२८६.८९	
हाँस	-२०.६०	
परेवा	-३२.८३	

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ र २०५८

७.६. कृषि सेवा केन्द्र र अन्तर्गतका वडाहरु

तालिका नं. ५२

क्र.सं.	कृषि सेवा केन्द्र रहेको स्थान	सेवा पाउँने वडा	जिल्ला बाट दुरी (कोष)
१	ऐंसेलुखर्क	१, ४ र ५	१८
२	हलेसी	२ र, ३	४
३	बाक्सला	६	

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, खोटाङ

७.७. पशुसेवा केन्द्र/उपकेन्द्रको विवरण

तालिका नं. ५३

वडा नं.	पशुसेवा केन्द्र /उपकेन्द्रको नाम	नि.क्षे.नं.	कैफियत
१	पशुसेवा उपकेन्द्र, कुभिण्डे	१	
२	पशुसेवा उपकेन्द्र, लामीडाँडा	१	
३	पशुसेवा उपकेन्द्र, लामीडाँडा	१	
४	पशुसेवा उपकेन्द्र, कुभिण्डे	१	
५	पशुसेवा उपकेन्द्र, कुभिण्डे	१	
६	पशुसेवा उपकेन्द्र, जाल्पा	१	

स्रोत : जिल्ला पार्ष्वचित्र, खोटाङ

७.८. सिंचाई सुविधा भएको जमिन

तालिका नं. ५४

क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	कैफियत
१	१२ महिना सिंचित हुने जग्गा	९.२५	
२	अर्ध सिंचित हुने जग्गा	६.७०	
३	कुल सिंचित जमिन	१५.९६	सिंचित भै रहेको
४	कुल सिंचित जमिन	५८.५२	सम्भावित सिंचित क्षेत्र

स्रोत : जिल्ला बस्तुगत विवरण, २०६८, उदयपुर

७.९. सिंचाई आयोजनाहरूको विवरण

तालिका नं. ५५

वडा नं.	सिंचाई योजनाको नाम	सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
१	रावाखोला मंगलबारे कूलो	२५०	सम्पन्न
२	सुकदेवटार, सिंचाई रावाखोला	१०	सम्पन्न
३	टिकादत्त कुलोपैनी सिंचाई	३०	सम्पन्न
४	लोचाकूलो, लोचाखोला	१४	सम्पन्न
५	हौचुर कुलो, लोचाखोला	२२०	सम्पन्न
६	सान्ते तथा लोकीलगरी सुकदेवटार सिंचाई योजना, दुबेकोल	२५	निर्माणाधिन

स्रोत : जिल्ला बस्तुगत विवरण, २०६८, उदयपुर

७.१०. खाद्यान्न आत्मानिर्भरताको अवस्था

तालिका नं. ५६

क्र.सं.	खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरण	वडा नं./प्रतिशत						कैफियत
		१	२	३	४	५	६	
१	३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार	३०	३०	३०			५	
२	४-६ महिना खान पुग्ने परिवार	१०	२०	२०			५	
३	७-९ महिना खान पुग्ने परिवार	१०	४०	३०			१०	
४	१०-१२ महिना खान पुग्ने परिवार	३५	५	१०			२०	
५	आफ्नो खेतवारीको उत्पादनबाट खान पुगेर बेच बिखन गर्ने परिवार	१५	५	१०			६०	

स्रोत : लामिडाँडा गाउँपालिका

माथि विभिन्न तालिकाहरूमा उल्लेख भए अनुसार मुख्य आम्दानी कृषि हुने कृषि परिवार ९३.७९ प्रतिशत रहेको छ । मुख्य कृषि पुरुष भएको कृषि चलन प्रतिशत ८२.२६ रहेको छ भने मुख्य कृषि महिला भएको कृषि चलन प्रतिशत १७.७४ रहेको छ । कृषि ऋण आवश्यकता भएका कृषक परिवार ४८ प्रतिशत भएपनि कृषि ऋण प्राप्त गर्ने कृषक परिवारको प्रतिशत भने १६ मात्र रहेको छ । २०५८ को तुलनामा उन्नत बिउ प्रयोग गरेको परिवार प्रतिशत र विषादि प्रयोग गर्ने परिवारको प्रतिशत दुबैमा बढ्दो क्रम रहेको देखिन्छ ।

सिचाई सम्बन्धी आँकडा अनुसार वडा नं. १, ५ र ६ मा गरि ५ वटा सिचाई ययोजना सचालन भई ५२४ हेक्टर जमिन सिचाई सुविधा पुगेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा १२ महिना सिंचित हुने जग्गा ९.२५ प्रतिशत, अर्धसिंचित हुने जग्गा ६.७० प्रतिशत रहेको छ । कूल सम्भाव्य सिंचित हुने जमिन ५८.५२ प्रतिशत भएपनि हाल १५.९६ प्रतिशत जमिन मात्र सिंचित भैरहेको छ । पशुपक्षि पालन गर्ने कृषक परिवारको संख्याको प्रतिशत हेर्दा २०५८ सालको तुलनामा २०६८ सालसम्म धेरै बृद्धि हुन नसकेको अवस्था छ ।

परिच्छेद - ८
गाउँपालिकाको आन्तरिक विवरण

लामिडाँडा गाउँपालिकाको आन्तरिक विवरणहरु यस परिच्छेदमा उल्लेख छ ।

८.१. गाउँपालिकाको हालका भवनहरु (वडा अनुसार)

तालिका नं. ५७

क्र.स.	वडा नं.	भवनका पकति : वटा			कैफियत
		गोटा	कच्ची	पक्की	
१	वडा नं.१ कुभिण्डे		१		
२	वडा नं.२ खार्पा		१		प्रहरी चौकी हाल प्रयोगमा आएको
३	वडा नं.३ लामिडाँडा		१		
४	वडा नं.४ डुम्रेधारपानी		१		
५	वडा नं.५ दुवेकाल		१		
६	वडा नं.६ हौचुर		१		

८.२. गाउँपालिकाको टाढाको बस्तिबाट गाउँपालिका पुग्न लाग्ने अनुमानित समय घण्टा

तालिका नं. ५८

वडा नं.	Roadhead वाट गा.पा. को केन्द्र पुग्न लाग्ने समय	सेवाप्राप्त गरी घर फर्किन लाग्ने समय
१	वडा नं १ को दम्कु ३ घण्टा	घर फर्किन लाग्ने समय ४ घण्टा
२	वडा नं. २ रुभुङ्ग २ घण्टा	घर फर्किन लाग्ने २:३० मिनेट
३	वडा नं. ३ को तिर्पा बाडगेवजार ५ घण्टा पुग्ने समय	घर फर्किन लाग्ने जान ६ घण्टा

४	वडा नं. ५ दुवेकोल डाँडा जोर सिमल ३ घण्टा	घर फर्किन लाग्ने समय ३:३० मिनेट
५	वडा नं. ४ नेपाने २:४५ मिनेट	घर फर्किन लाग्ने समय ३ घण्टा
६	वडा नं. ६ हौचुर ३:४५ मिनेट	घर फर्किन लाग्ने समय ४:१५ मिनेट

द.३. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ५९

क्र.स.	सार्वजनिक वस्ति विवरण	स्थान	उपयोग	कफियत
१	वडा नं.१ कुभिण्डे	प्रतिक्षालय	विस्राम स्थल	
२	वडा नं.१ कुभिण्डे	रञ्जेश्वर महादेवमा १ वटा पाटी रहेको	तिर्थ यात्रीहरु वस्ने गर्दछन्	
३	वडा नं.२ खार्पा	प्रतिक्षालय	विस्राम स्थल	
४	वडा नं.४ डुम्रेधारपानी	प्रतिक्षालय	विस्राम स्थल	

द.४. गाउँपालिका, कार्यालय देखि वडा सम्मको दुरी

तालिका नं. ६०

वडा नं.	नगरकेन्द्र रहेको स्थान	केन्द्रसम्मका दूरी (किमी)
१	१ वडा नं. वाट १ घण्टा	५ कि.मि.
२	केन्द्र खार्पा	
३	५० मिनेट	३:५० कि.मि.
४	२ घण्टा	८ कि.मि.
५	२ घण्टा	८ कि.मि.
६	२ :४० मिनेट	६:३० कि .मि.

द.५. गाउँपालिका (वडा नं. १ देखि ६ सम्म) को विगत ५ वर्षको आय व्यय विवरण

तालिका नं. ६१

वडा नं.	आ. व. ०६९/७०		आ. व. ०७०/७१		आ. व. ०७१/७२		आ. व. ०७२/७३		आ. व. ०७३/७४	
	चालु	पूँजगत								
१	१३,६३,७२८।-	१२,८६,२८०।-	१५,३६,९४४।-	१०,७१,९००।-	१५,८०,९२०।-	१४,३२,७२६।-	२६,०२,४९५।-	१६,७९,३१०।-	४५,१४,२००।-	३६,३४,५३५।-
२	१८,१७,२५०।-	१०,१९,४००।-	२०,०२,४२०।-	१०,९१,७५०।-	२३,२७,३००।-	१७,३२,७२०।-	३४,३८,०००।-	१४,८८,७५०।-	४६,००,२००।-	३६,३४,५३५।-
३	१७,७३,२००।-	१४,९२,२३५।-	२०,२६,९००।-	१४,०९,३४८।-	२०,४५,३००।-	११,१७,७२०।-	३५,०८,१८०।-	२२,६३,७११।-	५१,०७,८००।-	३६,३४,५३५।-
४	१९,१४,५१८।-	१४,८५,४३५।-	२१,६५,६९९।-	१२,८०,२३५।-	२५,६९,७००।-	१७,८२,७२०।-	४३,०७,५००।-	१७,३६,८७५।-	६४,२८,२००।-	३६,३४,५३५।-
५	१८,८४,७५२।-	१३,१०,०३४।-	१६,८६,४१९।-	१०,९८,६९५।-	२०,७६,५१८।-	१४,६०,५१०।-	४९,०७,३८९।-	१६,७८,३१८।-	३९,८४,८००।-	३६,३४,५३५।-
६	१७,६४,५५०।-	१२,८८,२६५।-	११,३६,५९९।-	१९,७८,३५०।-	१९,५८,१००।-	१४,३३,७१३।-	३२,५०,६०३।-	१७,००,१५३।-	५१,०७,८००।-	३६,३४,५३५।-

८.६. गाउँपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

तालिका नं. ६२

गाउँपालिका केन्द्रमा रहेका कर्मचारीहरुको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	प्रज्वल घिमिरे	कार्यकारी अधिकृत		
२	चन्द्र प्रसाद आचार्य	साहायक लेखापाल		
३	नर बहादुर श्रेष्ठ	साहायक कम्प्युटर अपरेटर		
४	सालिकग्राम पोखरेल	का.स		
५	शम्भु पौडेल	का.स		
१ नं. वडा कार्यालयमा रहेका कर्मचारीहरुको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	गोपिकृष्ण बस्नेत	वडा सचिव		
२	इन्द्र बहादुर पौडेल	स.इन्जीनियर		
३	तिर्थ बहादुर ढकाल	का.स		
४	श्याम राणा	सामाजिक परिचालक	LDCP	

५	सविता रम्तेल	सामाजिक परिचालक	गरिब संग विशेष्वर	
२ नं. वडा कार्यालयमा रहेका कर्मचारीहरूको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	दिपक पोखरेल	वडा सचिव		
२	खगराज पोखरेल	सहायक कर्मचारी		
३	अर्जुन पोखरेल	सामाजिक परिचालक	गरिब संग विशेष्वर	
४	सुसिला मगर	सामाजिक परिचालक	LDCP	
५	भैरव पौडेल	का.स		
३ नं. वडा कार्यालयमा रहेका कर्मचारीहरूको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	भेषराज खत्री	वडा सचिव		
२	डम्बर बहादुर श्रेष्ठ	सहायक कर्मचारी		
३	एकलक्ष्मी श्रेष्ठ	सामाजिक परिचालक	LDCP	
४ नं. वडा कार्यालयमा रहेका कर्मचारीहरूको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	दिपक पोखरेल	वडा सचिव		
२	दुर्गा प्रसाद घिमिरे	का.स.		
५ नं. वडा कार्यालयमा रहेका कर्मचारीहरूको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	टंक प्रसाद आचार्य	वडा सचिव		
२	कोकिला ढकाल निरौला	सहायक कर्मचारी		
	देवि कोईराला	सामाजिक परिचालक		
३	कुल प्रसाद भट्टराई	का.स		
६ नं. वडा कार्यालयमा रहेका कर्मचारीहरूको विवरण				
सि.नं.	कर्मचारीको नामथर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत

१	उषाकला राई	वडा सचिव		
२	सिव कुमार कार्की	अ.सब. इन्जिनियर		
३	लह कुमार राई	का.स		
४	ससिकला राई	सामाजिक परिचालक		

द.७. गाउँपालिकाको स्थापना काल देखि हालसम्मको प्रमुखहरुको विवरण

तालिका नं. ६३

सि.नं.	नाम	कार्य अवधि	कैफियत
१	प्रज्वल घिमिरे	२०७३/१२/२२ देखि हाल सम्म	

द.७.१ गाउँपालिकाको स्थापना काल देखि हालसम्मको निर्वाचित प्रमुखहरुको विवरण

तालिका नं. ६४

सि.नं.	नाम	कार्य अवधि	निर्वाचित/मनोनित	कैफियत
१	लिलानाथ निरौला	२०७४/३/१८ देखि हाल सम्म	निर्वाचित	

द.द. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सुरक्षा इकाईहरुको विवरण

तालिका नं. ६५

क्र.सं.	विवरण	स्थान	कैफियत
१	लामिडाँडा विमान स्थल सुरक्षा गार्ड	वडा नं. ३ लामिडाँडा	

२	अस्थाई प्रहरी चौकी	वडा नं. २ खार्पा	
३	प्रहरी चौकी	वडा नं. ४ डुम्प्रेधारपानी	

८.९. भोलुङ्गेपुल, पुल पुलेसा र मोटरवेल् पुल सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ६६

पुल/खोलाको नाम	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय
रावा खोला भोलुङ्गेपुल	कटहरे	हरमटार	२०२२	नेपाल सरकार
दुधकोशि भोलुङ्गेपुल	रबुवा	ओखलढुङ्गा चिसङ्गाडि		
रावा खोला भोलुङ्गेपुल	खार्पाटार	जल्जले बेसि	२०७३	नेपाल सरकार
रावा खोला मोटरवेल् पुल	मंलबारे		२०७२	निर्मानाधित सुईज
रावा खोला मोटरवेल् पुल	कटहरे	हरमटार	२०७२	निर्मानाधित सुईज

८.१०. हुलाक सेवा केन्द्रको विवरण

तालिका नं. ६७

क्र.सं.	प्रकार	संख्या	कैफियत
१	ईलाका हुलाक कार्यालय लामिडाँडा	१	
२	अतिरिक्त हुलाक	५	

८.११. हुलाक कार्यालय

यस गाउँपालिकाको वडा नं ३ लामिडाडामा इलाका हुलाक कार्यालय रहेको छ । यस कार्यालय मार्फत चिठिपत्र, पार्सल, धनादेश सेवा, बचत बैंक र नत्रपत्रिकाको दर्ता र वितरण हुन्छ । यहि वडामा नै टेलि सेन्टर समेत रहेकोले यस मार्फत फोटोकपी, फ्याक्स, लेमिनेशन, टेलिफोन, ईन्टरनेट र इमेल आदि सम्बन्धी सेवा उपलब्ध छ ।

दिक्तेल-लामिडाडा-काठमाडौँ-विराटनगरसम्म डाक लाईन रहेकोले पैदल र प्लेनको प्रयोग गरि सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

८.१२. क्लबहरुको विवरण

तालिका नं. ६८

क्र.सं.	क्लबको नाम	स्थान र वडा नं.	स्थापना भएको वर्ष	कैफियत
१	लामिडाँडा युवा क्लब	३, लामिडाडा	वि.सं. २०५२	
२	जनकल्याण समाज नेपाल	३ लामिडाडा	वि.सं. २०५५	
३	जनचेतना युवा समाज	६ हौचुर	वि.सं. २०६१	
४	नमुना सहयोग समाज नेपाल	२ खार्पा	वि.सं. २०५५	
५	सगमाथा सेवा समाज नेपाल	६ हौचुर	वि.सं. २०६३	
६	प्रमोद स्मृति क्लब	४ धारापानी	वि.सं. २०६६	
७	कुभिण्डे ग्रामिण बिद्युत वितरण केन्द्र	कुभिण्डे १	वि.सं. २०६२	

श्रोत : जिल्लागत विवरण खोटाङ, २०६८

८.१३. उद्योग र खानी

यस गाउँपालिकामा देहाय अनुसारको उद्योग र खानी रहेको छ ।

- वडा नं. ६ हौचुरमा भूगुरासे अल्लो कपडा उद्योग रहेको छ ।
- वडा नं ४ धारापानीमा तामा खानी यू १ रहेपनि यस सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन हुन बाँकी छ ।

- बासँ निगालो, भेडाको ऊन, बेल आदि स्थानीय रुपमा कच्चा पदार्थ उपलब्ध हुने हुँदा स-साना उद्योगहरु संचालन हुन सक्ने देखिन्छ ।
- खोटे सल्ला, खयर, अल्लो, गुराँस, अमला, ओखर, लोठ, नागबेली आदि जडिबुटीबाट प्रशोधन सम्बन्धी विभिन्न खाले उद्योग संचालन गर्न सकिने ।

८.१४. मुख्य सडक आयोजनाहरुको विवरण

तालिका नं. ६९

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाई	स्तर	कैफियत
१	बिजुले-लामिडाँडा सडक	१०.३ कि.मी.	राष्ट्रियस्तर	
२	लामिडाँडा-ऐसेलुखर्क सडक-बाडाचोल	७.१ कि.मी.	जिल्ला सडक	
३	लामिडाँडा-रभूवा सडक	१०.१ कि.मी.	जिल्ला सडक	

८.१५. सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ७०

क्र.सं.	वार्ड नं. र स्थान	सहकारी संस्थाको नाम	समुह	सदस्य संख्या			कैफियत
				महिला	पुरुष	जम्मा	
१	३ (लामिडाडा)	गुप्तेश्वर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	१६	५३	१०९	१६२	

२	१ (कुभिण्डे)	नबज्योती बचत तथा ऋणसहकारी संस्था	१८	९७	११५	२१२	
३	२ (खार्पा)	रावा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	२२	३२	१४५	१७७	

श्रोत : जि.बि.स. खोटाङ्ग, २०६८

८.१६. बिपन्नता (गरिबी तथा सुविधा बञ्चित) स्तरीकरण २०६७

तालिका नं. ७१

वडा नं	स्थान	अ	आ	इ	इ	उ	ऊ	ए	पाप्ताङ्क	स्तर
१	कभिण्डे	२	४	३	३	४	३	२	२१	३ ख
२	खार्पा	३	३	३	२	४	३	२	२०	३ ख
३	लामिडाँडा	२	४	३	३	४	३	२	२१	३ ख
४	धारापानी	२	२	३	३	३	२	१	१६	३ क
५	दुवेकोल	२	२	३	३	४	२	३	१९	३ ख
६	हौचर	२	३	३	३	२	२	२	१७	३ क

नोटः

- अ ल महिना भन्दा कम खानपन घरपरिवार र काष्ठ भित्रका अक १ ल १० पतिशत भन्दा कम, २ ल ११ दखि २५ पतिशत, ३ ल २६ दखि ४० पतिशत र ४ ल ४१ पतिशत भन्दा बढि भन्न बभाउछ।
- आ ल सिमान्तकत समदायका घरपरिवारका बढि भएका र काष्ठ भित्रका अक १ ल १० पतिशत भन्दा कम, २ ल ११ दखि २५ पतिशत, ३ ल २६ दखि ४० पतिशत र ४ ल ४१ पतिशत भन्दा बढि भन्न बभाउछ।
- ल पाथमिक विद्यालयका अवस्था (उपलब्धता) र काष्ठ भित्रका अक १ ल धेर राम्रा, २ ल राम्रा, ३ ल ठिक र ४ ल कुन होइन भन्न बभाउछ।
- इ ल स्वास्थ्य चाकीका अवस्था (उपलब्धता) र काष्ठ भित्रका अक १ ल धेर राम्रा, २ ल राम्रा, ३ ल ठिक र ४ ल कुन होइन भन्न बभाउछ।
- उ ल याजना तयारी, कायान्वयन तथा निणय पकियामा महिला, दलित र जनजातीका सहभागिताका अवस्था र काष्ठ भित्रका अक १ ल ४० पतिशत भन्दा बढि, २ ल २६ दखि ४० पतिशत, ३ ल ११ दखि २५ पतिशत र ४ ल १० पतिशत भन्दा कम भन्न बभाउछ।
- ऊ ल लगिक विभदका प्रभत्व र र काष्ठ भित्रका अक १ ल बवास्ता गरिएका, २ ल अलिअलि, ३ ल निक र ४ ल धर भन्न बभाउछ।
- ए ल शकटगस्त घरपरिवारका प्रभत्व र काष्ठ भित्रका अक १ ल ५ पतिशत भन्दा कम, २ ल ६

श्रोत: गरिवी स्तरीकरण तथा DAG Mapping, जि.वि.स., खोटाङ

८.१७. घटना दर्ता विवरण

तालिका नं. ७२

वडा नं.	स्थान	जन्म दता			मृत्यु दता			बिवाह दर्ता	बसाई सराई दर्ता		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा		गएको	आएको	जम्मा
१	कभिण्डे	३१	४६	७७	१	४	५	१५	५७		५७
२	खार्पा	१९	१८	३७	४	८	१२	५			०
३	लामीडाडा	८	१०	१८	१	४	५	१२	२		२
४	धारापानी	१०	८	१८	४	४	८	९	५०		५०
५	दुवेकोल										
६	हौचर	१७	१२	२९	२	१	३	४			०

८.१८. आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को पञ्जिकरणको विवरण

तालिका नं. ७३

क्र.सं.	विवरण	२०७२/७३ को जनसंख्या	जम्मा दर्ता संख्या	महिला	पुरुष	कैफियत
१.	जन्म दर्ता		३२२	१४९	१७३	वडा नं १,२,३ र ६ को मात्र
२	५ वर्ष सम्मका		१३९	५०	८९	वडा नं १,२,को मात्र
३	५ वर्षदेखि १८ वर्ष सम्मका बालबालिका		२९	१३	१६	वडा नं १,२,को मात्र
४	१८ वर्ष माथिका मानिस		१३	६	७	वडा नं १,२,को मात्र

५	मृत्यु दर्ता		२६	१०	१६	वडा नं २,३ र ६को मात्र
६	सम्बन्ध विच्छेद					
७	बसाईसराई		१०७	५२	५५	वडा नं १,२,३ र ६ को मात्र
८	विवाह दर्ता		८३	८३	८३	वडा नं १,२,३ र ६ को मात्र
९	१८ वर्ष भन्दा कम उमेर		२५	२५	२५	वडा नं १ को मात्र
१०	१८ वर्ष भन्दा माथि		५४	५४	५४	वडा नं १ र २ को मात्र

श्रोत: गा.पा.

८.१९. महिला हिंसा सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ७४

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु हिंसावाट पिडित	१	
२	सौता रहेको	१	
३	वेचविखनमा परेका	२	
४	श्रीमानवाट पिडित, पिटिएका	३	
५	द्वन्दवाट पिडित	१	
६	सामाजिक कुरिती लगाईएका	५	
जम्मा		१३	

श्रोत:म.वि.कार्यालय

माथि विभिन्न तालिहरुमा उल्लेख भएका विवरण र सुचनाको मुख्य मुख्य पक्ष हेर्दा यस्तो देखिन आउँदछ । यस गाउँपालिकाको लामिडाँडामा रहेको इलाका हुलाक कार्यालयले विभिन्न सेवा द्रदान गर्दै आएको छ । ७ वटा भन्दा बढि क्लबहरुले आफ्नो उद्देश्य प्राप्तीको लागि कृयाशिल रहेको छन् । यस गाउँपालिकाको वडा नं. ४ मा तामाखानी रहेको अनुमान छ । ३ वटा सहकारी संस्थाहरुमा ५६ वटा समुहमा ५५१ सदस्यहरु मध्ये ८२ जना महिला सदस्य रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको लामिडाँडावाट विभिन्न गाउँ पालिकामा जाने २७.४ कि.मी. मोटरवाटो चालु अवस्थामा छ । गरिबी तथा सुविधाहरुको हर हिसाबले विपन्नता स्तर हेर्दा ३, ५ र ६ भन्दा १, २ र ३ को अवस्था

सुदृढ रहेको छ । घटना दर्ताको सख्यात्मक विवरण हेर्दा जन्म र मृत्यु दर्ता तथा बसाई सराई र विवाह बाहेक अन्य घटना दर्ता गराउने बानी त्यति बसेको देखिदैन । महिला हिंसाको विवरण पनि उल्लेखनीय छैन ।

परिच्छेद - ९

विविध

यस परिच्छेदमा जिल्लाको समग्रको आधारमा गाउँपालिकाको अवस्था बारे चित्रण गरिएको छ । उपलब्ध तथ्यांक विवरण, सूचनाहरु, गाउँपालिकास्तरमा विस्तृत रूपले (जनसंख्या बाहेक) लिने प्रचलन नरहेको सन्दर्भमा पनि त्यस्ता विवरण उपलब्धता पनि कठिनाई छ । यद्यपी जिल्लाकोसमग्र विवरण गाउँपालिकास्तरबाट नै Rapid Appriaisal मार्फत संकलन भएकाले यस्ता तथ्यांकहरु योजना तर्जुमामा प्रयोग गर्न सकिने हुन्छ ।

९.१. जिल्लाको समग्रको आधारमा गाउँपालिकाको संक्षिप्त विवरण

तालिका नं. ७५

क्र.सं.	विवरण	मान	सन्दर्भ स्रोत
१	प्रति कि.मी.सडकमा जनसंख्याको चाप	१,०४९	Environment Statistics of Nepal, 2013, CBS, Nepal.
२	जनसंख्या परिवर्तन प्रतिशत (२०५८ देखि २०६८)	-१०.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मी.)	१३०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४	पहिलो बिहे गर्ने औषत उमेर (जम्मा)	१९.७९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
५	पहिलो बिहे गर्ने औषत उमेर (पुरुष)	२१.५६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६	पहिलो बिहे गर्ने औषत उमेर (महिला)	१८.४४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७	बच्चा जन्माउने औषत उमेर	२७.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८	कोरा जन्मदर (प्रतिशत)	२३.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
९	कोरा मृत्युदर (प्रतिशत)	७.६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१०	शिशु मृत्युदर जम्मा (प्रतिशत)	३.६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११	शिशु मृत्युदर पुरुष (प्रतिशत)	४.६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२	शिशु मृत्युदर महिला (प्रतिशत)	२७.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३	५ वर्ष मुनीको बाल मृत्युदर (जम्मा)	५०.३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१४	५ वर्ष मुनीको बाल मृत्युदर (पुरुष)	५९.७	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१५	५ वर्ष मुनीको बाल मृत्युदर (महिला)	४०.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१६	उमेर सुचकांक (जम्मा) (१५वर्ष मुनीका प्रति १०० बालकमा ६०माथिका वृद्धको संख्या)	२६.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१७	उमेर सुचकांक (पुरुष)	२७.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१८	उमेर सुचकांक (महिला)	२६.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१९	लैंगिक अनुपात (जन्ममा)	१०१.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.

२०	लैंगिक अनुपात (कूल जनसंख्यामा)	८८.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२१	बाल महिला दर (प्रतिशत) (child woman ratio)	९४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२२	कूल निर्भरता दर (प्रतिशत)	८९.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२३	बाल निर्भरता दर (प्रतिशत)	७०.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२४	उमेर निर्भरता दर (प्रतिशत)	१९.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२५	७५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या प्रतिशत (जम्मा)	२.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२६	७५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या प्रतिशत (पुरुष)	१.२६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२७	७५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या प्रतिशत (महिला)	१.२३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२८	अनुपस्थित जनसंख्या प्रतिशत	७.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
२९	आपांगता जनसंख्या प्रतिशत	२.६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३०	शारीरिक आपांगता जनसंख्या प्रतिशत	०.९३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३१	मानसिक आपांगता जनसंख्या प्रतिशत	०.९३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३२	बाल विवाह गरेका जनसंख्या प्रतिशत	८.३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३३	धर्म अनुसार जनसंख्या प्रतिशत (हिन्दु)	५८.७८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३४	धर्म अनुसार जनसंख्या प्रतिशत (बौद्ध)	७.३३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३५	धर्म अनुसार जनसंख्या प्रतिशत (किरात)	३१.३८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३६	धर्म अनुसार जनसंख्या प्रतिशत (क्रिश्चन)	२.०९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३७	विधवा प्रतिशत (विवाहित महिला मध्ये)	६.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३८	विधुर प्रतिशत (विवाहित पुरुष मध्ये)	३.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
३९	सम्बन्ध विच्छेद दर प्रतिशत (विवाहित मध्ये)	०.७	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४०	यूवा कूल साक्षरता दर (प्रतिशत)	६२.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४१	यूवा पुरुष साक्षरता दर (प्रतिशत)	७४.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४२	यूवा महिला साक्षरता दर (प्रतिशत)	५१.७	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४३	Ratio of male to female literary 15-24	८४.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४४	Ratio of adult male to female literate population	१९.३६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
४५	विधार्थी शिक्षक अनुपात (प्राथमिक तह)	२५	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
४६	विधार्थी शिक्षक अनुपात (नि.मा. तह)	३६	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
४७	विधार्थी शिक्षक अनुपात (माध्यमिक तह)	३२	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
४८	विधार्थी शिक्षक अनुपात (उ.मा. तह)	१९	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
४९	प्रति विद्यालय विधार्थी संख्या (प्राथमिक तह)	९९.२	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५०	प्रति विद्यालय विधार्थी संख्या (नि.मा. तह)	११३.३	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५१	प्रति विद्यालय विधार्थी संख्या (माध्यमिक तह)	११८.९	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५२	प्रति विद्यालय विधार्थी संख्या (उ.मा. तह)	१२०.१	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५३	महिला शिक्षक अनुपात (प्राथमिक तह)	०.६२	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.

५४	महिला शिक्षक अनुपात (नि.मा. तह)	०.२४	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५५	महिला शिक्षक अनुपात (माध्यमिक तह)	०.०९	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५६	महिला शिक्षक अनुपात (उ.मा. तह)	०.७६	Flash Report 2012/13, Department of Education, Nepal.
५७	आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (जम्मा)	६२.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
५८	आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (पुरुष)	६३.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
५९	आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (महिला)	६१.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६०	अक्सर आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (जम्मा)	८५.९६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६१	अक्सर आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (पुरुष)	८८.८२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६२	अक्सर आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (महिला)	८३.४५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६३	अक्सर रोजगार जनसंख्या प्रतिशत (जम्मा)	९९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६४	अक्सर रोजगार जनसंख्या प्रतिशत (पुरुष)	९८.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६५	अक्सर रोजगार जनसंख्या प्रतिशत (महिला)	९९.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६६	कूल बेरोजगार दर (प्रतिशत)	१.०४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६७	पुरुष बेरोजगार दर (प्रतिशत)	१.५३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६८	महिला बेरोजगार दर (प्रतिशत)	०.५८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
६९	जग्गामा महिला स्वामित्व भएका घरपरिवार प्रतिशत	१२.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७०	जग्गा र घर दुवैमा महिला स्वामित्व भएका घरपरिवार प्रतिशत	७.८५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७१	जग्गा वा घर कुनैमा पनि महिला स्वामित्व नभएका घरपरिवार प्रतिशत	७८.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७२	स्थिर सम्पतिमा महिला स्वामित्व भएका घरपरिवार प्रतिशत	२०.७	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७३	घरमूली पुरुष भएका घरपरिवार प्रतिशत	७३.३	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७४	घरमूली महिला भएका घरपरिवार प्रतिशत	२६.७	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७५	विधालयका सवै तहका महिला शिक्षक प्रतिशत	३२.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७६	प्राथमिक तहमा महिला शिक्षक प्रतिशत	३८.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७७	Average household size (औषत परिवार सदस्य संख्या)	४.८४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७८	Household per housing unit (प्रति घर एकाइमा घरपरिवार संख्या)	१.०४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
७९	घरको स्वामित्व (आफ्नै)	९५.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८०	घरको स्वामित्व (भाडामा)	३.२६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८१	घरको बनौट (माटोले जडित)	९६.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८२	घरको भित्ता (माटोले जडित)	९४.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८३	घरको छाना (पाराल)	७३.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८४	घरको छाना(जस्ता)	१५.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८५	घरको छाना (टाइल वा खपडा)	७.५६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.

८६	सौचालय नभएका घरपरिवार संख्या	३६.६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८७	खानेपानीको स्रोत (धारा वा पाइप भएका)	७८.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८८	खाना पकाउने इन्धन (दाउरा प्रयोग गर्ने)	९८.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
८९	प्रकाशको स्रोत (बिजुली बत्ती)	३१.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
९०	प्रकाशको स्रोत (सोलार)	२५.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
९१	प्रकाशको स्रोत (मट्टीतेल)	२८.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
९२	Total health institution (Hospital, PHC/HC, HP, SHP) (स्वास्थ्य संस्थाको संख्या)	७६	Annual Report, 2011/12, Department of Health Services, Nepal.
९३	कृषक परिवार प्रतिशत	८२.५१	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
९४	कृषक परिवारको औसत आकार	४.९	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
९५	कृषि योग्य जमीन (नेपालको समग्रबाट)	१.२४	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
९६	कृषि चलनको औषत आकार	०.७८	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
९७	कृषि चलनको जग्गामध्ये कृषि कार्यमा जग्गाको उपयोग प्रतिशत	९५.८३	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
९८	कृषि ऋण लिने कृषक परिवारको प्रतिशत	१६.२	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
९९	परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने प्रतिशत	७९.९	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१००	कृषि चलनमध्ये सिंचित क्षेत्रफल प्रतिशत	२३.०	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१०१	आफ्नो कृषि उत्पादनले वर्ष भरि खाद्यअपर्याप्तता कृषि चलन परिवार प्रतिशत	६४.४	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१०२	खाद्य अपर्याप्तता परिवार प्रतिशत (१ देखि ३ महिना)	८.७	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१०३	खाद्य अपर्याप्तता परिवार प्रतिशत (४ देखि ६महिना)	३०.६	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१०४	खाद्य अपर्याप्तता परिवार प्रतिशत (७ देखि ९ महिना)	१८.२	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१०५	खाद्य अपर्याप्तता परिवार प्रतिशत (१० देखि १२ महिना)	६.७	National Sample Census of Agriculture 2011/12, CBS, Nepal.
१०६	मानव विकास सूचकांक (२०१३)	०.४९	National Planning Commission/UNDP, 2014, Nepal.
१०७	(Labour productivity) कामदार उत्पादकत्व-२०१३	१०२,६०७.९	National Planning Commission/UNDP, 2014, Nepal.
१०८	मानव उत्पादकत्व सूचकांक (Human productivity index,2013)	२९.५	National Planning Commission/UNDP, 2014, Nepal.
१०९	सुरक्षित खानेपानी पहुँच भएका जनसंख्या प्रतिशत	८०.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११०	जनसंख्यामा भएको परिवर्तन प्रतिशत (२०३८-२०६८)	१.६	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.
१११	जनसंख्यामा भएको परिवर्तन प्रतिशत (२०४८-२०६८)	७.१	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.
११२	जनसंख्यामा भएको परिवर्तन प्रतिशत (२०५८-२०६८)	१.८	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.
११३	जनघनत्व (२०४८)	१३६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११४	जनघनत्व (२०५८)	१४५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११५	जनघनत्व (२०६८)	१३०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.

११६	औषत परिवार सदस्य संख्या (२०४८)	५.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११७	औषत परिवार सदस्य संख्या (२०५८)	५.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११८	औषत परिवार सदस्य संख्या (२०६८)	४.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
११९	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (२०३८-२०४८)	०.१६	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२०	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (२०४८-२०५८)	०.६९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२१	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (२०५८-२०६८)	१.१५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२२	लैंगिक अनुपात (२०४८)	९४.४	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२३	लैंगिक अनुपात (२०५८)	९५.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२४	लैंगिक अनुपात (२०६८)	८८.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२५	कूल आश्रित अनुपात (२०४८)	९९.२	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२६	कूल आश्रित अनुपात (२०५८)	९७.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२७	कूल आश्रित अनुपात (२०६८)	८९.८	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२८	बाल आश्रित अनुपात (२०४८)	८६.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१२९	बाल आश्रित अनुपात (२०५८)	८२.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३०	बाल आश्रित अनुपात (२०६८)	७०.९	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३१	वृद्धा आश्रित अनुपात (२०४८)	१३.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३२	वृद्धा आश्रित अनुपात (२०५८)	१५.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३३	वृद्धा आश्रित अनुपात (२०६८)	१९.०	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३४	आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (२०४८)	७३.७	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३५	आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (२०५८)	७०.५	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३६	आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या प्रतिशत (२०६८)	६२.१	National Population and Housing Census 2011, CBS, Nepal.
१३७	साक्षरता दर प्रतिशत (२०३८)	२२.९	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.
१३८	साक्षरता दर प्रतिशत (२०४८)	४०.३	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.
१३९	साक्षरता दर प्रतिशत (२०५८)	५०.२	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.
१४०	साक्षरता दर प्रतिशत (२०६८)	६८.८	National Population and Housing Census 2011, Central Bureau of Statistics, Nepal.

९.२. रोजगारीमा संलग्न भएकाहरुको पेशा/काम को प्रतिशत

तालिका नं. ७६

क्र.सं.	पेशाको विवरण	प्रतिशत	कैफियत
१	विधायक, उच्च पदाधिकारी तथा प्रबन्धकहरु	३.५३	
२	विशेषज्ञहरु	०.२३	

३	प्राविधिक तथा सहायक विज्ञहरु	०.५६	
४	क्लर्क वा कारिन्दा वा कार्यालय सहायकहरु	०.५०	
५	सेवा गर्ने तथा पसल र वजारमा विक्री गर्ने कामदारहरु	२.३७	
६	कृषि, वन तथा माछा पालन संबन्धि दक्ष तथा अर्धदक्ष कामदारहरु	८७.०९	
७	शिल्प, कारिगरी र यससंग संबन्धित व्यवसायका कामदारहरु	१.६८	
८	संयन्त्र तथा यन्त्र वा मेसीन चालक एवं संयोजनकर्ताहरु	०.२४	
९	सामान्य वा प्राथमिक तहका पेशाहरु	२.२९	
१०	सैन्य शक्ति	०.४०	
११	अन्य / उल्लेख नभएको	१.४७	
जम्मा		४३,४१३	

९.३. बेरोजगारदर (प्रतिशत)

तालिका नं. ७७

उमेर समूह (वर्ष)	महिला	पुरुष	जम्मा	कैफियत
१०-१४ वर्ष	०	०.७७	०.४३	
१५- १९ वर्ष	०.७५	३.०९	१.८१	
२०-२४ वर्ष	१	४.१४	२.१८	
२५- २९ वर्ष	०.८०	२.८९	१.६१	
३०-३४ वर्ष	०.४४	१.०८	०.७०	

३५-३९ वर्ष	०.१६	१.५७	०.७६	
४०- ४५ वर्ष	०.२९	१.०५	०.६४	
४५- ४९ वर्ष	०.१७	०	०.०९	
५०- ५४ वर्ष	०.२०	०	०.१०	
५५- ५९ वर्ष	०.५४	०.२४	०.३९	
६० - ६४ वर्ष	०.३३	०.५३	०.४४	
६५ - ६९ वर्ष	०.४९	१.०८	०.८३	
७० - ७४ वर्ष	०.८८	०.४८	०.६२	
७५+ वर्ष	०	०.६९	०.४२	
कूल जम्मा	०.४८	१.३६	०.८९	

श्रोत : नेपालको राष्ट्रिय जनगणना ,२०६८ के.त.वि.

९.४. निर्भरता दर

तालिका नं. ७८

उमेर समूह (वर्ष)	निर्भरता दर (प्रतिशत)						कैफियत
	२०६८			२०५८			
	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	
बाल निर्भरता दर (०-१४ वर्ष) (%) (child dependency ratio)	७०.८७	६३.७०	७९.८७	८२.८८	७६.४९	९०.१७	
वृद्ध निर्भरता दर (६० वर्ष वा माथि) (%) (old age dependency ratio)	१८.९६	१६.८६	२१.६०	१५.०७	१३.७४	१६.५९	
कूल निर्भरता दर (०-१४ र ६० वा माथि) (%) (total dependency ratio)	८९.८३	८०.५६	१०१.४७	९७.९५	९०.२३	१०६.७६	

९.५. निर्भरता दर

तालिका नं. ७९

क्र.सं	क्षेत्र	पुरुष	महिला	जम्मा	कैफियत
		प्रतिशत	प्रतिशत	प्रतिशत	
१	कृषि, वन तथा माछापालन व्यवसाय	९२.२५	८३.६४	८८.११	
२	खानी तथा उत्खनन् व्यवसाय	०.००	०.०६	०.०३	
३	औद्योगिक व्यवसाय	०.७०	१.७८	१.२२	
४	विद्युत्, ग्यास तथा एयर कन्डिसन सम्बन्धि व्यवसाय	०.०२	०.१०	०.०६	
५	पानी वितरण, sewerage ,remediation र फोहर व्यवस्थापन सम्बन्धि व्यवसाय	०.०२	०.०२	०.०२	
६	निर्माण व्यवसाय	०.१५	१.१३	०.६२	
७	थोक तथा खुद्रा व्यापार,सवारी साधन र मोटरसाइकल मर्मत व्यवसाय	१.४४	२.१३	१.७७	
८	यातायात र गोदाम व्यवसाय	०.००	०.५५	०.२६	
९	Accommodation and food service व्यवसाय	०.१५	०.०८	०.११	
१०	सुचना तथा संचार व्यवसाय	०.००	०.१०	०.०५	
११	फाइनेन्स र विमा व्यवसाय	०.०२	०.०६	०.०४	
१२	रियल स्टेट व्यवसाय	०.००	०.०२	०.०१	
१३	Professional, scientific and technical activities	०.००	०.०४	०.०२	
१४	Administrative and support service activities	०.२१	१.४४	०.८०	
१५	सार्वजनिक प्रशासन र सामाजिक सुरक्षा	०.२१	१.४४	०.८०	
१६	शैक्षिक कार्य	२.४६	४.९६	३.६६	
१७	स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	०.२७	०.२४	०.२६	
१८	कला, मनोरञ्जन तथा recreation व्यवसाय	०.०२	०.००	०.०१	
१९	अन्य सेवा व्यवसाय	०.११	०.४२	०.२६	
२०	निजि घरमा काम गर्ने कामदारहरु	०.३९	०.६३	०.५०	
२१	Activities of extra territorial org. and bodies	०.०४	०.०४	०.०४	
२२	उल्लेख नभएको	१.४८	१.६२	१.५५	
जम्मा		१००	१००	१००	

श्रोत : नेपालको राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि

९.६. अबधारणा र परिभाषा

- परिवार संख्या :** जनगणना २०६८ मा नाता पर्ने वा नपर्ने वा दुबै तर प्रायः एउटै भान्सामा खानपिन गर्ने व्यक्तिहरूको समुहलाई परिवार भनेर परिभाषित गरिएको थियो । एउटा परिवारमा एक मात्र वा दुई वा दुई भन्दा धेरै व्यक्तिहरू हुन सक्छन् । त्यस्तो परिवार एउटा घरमा एक भन्दा बढी पनि हुन सक्छन् । त्यसलाई घरपरिवार भनिन्छ ।
- उमेर :** कुनै व्यक्तिले जन्मेपछि पार गरेको वर्ष वा समय नै उसको उमेर हो । उमेरलाई पूरा गरेको समयलाई वर्षमा व्यक्त गरिन्छ । जन्मेपछि एक वर्ष पूरा नहुन्जेलसम्मको शून्य(०)वर्ष मानी यिनीहरूलाई शिशु भनेर सम्बोधन गरिन्छ ।
- औषत परिवार संख्या :** प्रति परिवारमा भएका औषत परिवार सदस्य संख्या नै औषत परिवार संख्या हो । कुल जनसंख्यालाई कुल परिवार संख्याले भाग गरी निकालिन्छ ।
- घरपरिवार मुली :** घरपरिवार मुली भन्नाले घर परिवारको त्यो सदस्यलाई जनाउछ, जसले परिवारको आम्दानी तथा खर्चको चाँजोपाजो मिलाउनुको साथै परिवारको लागि आवश्यक निर्णय समेत गर्दछ ।
- लैङ्गिक अनुपात :** प्रति सयजना महिलामा पुरुषको संख्या व्यक्त गर्ने इकाई नै लैङ्गिक अनुपात हो । कुनै स्थान विपेशको कुल पुरुषको जनसंख्यालाई महिलाको संख्याले भाग गरेर १०० ले गुणन गर्दा लैङ्गिक अनुपात प्राप्त हुन्छ ।
- कुल प्रजनन दर :** प्रजनन उमेर (१५-४९ वर्ष)का प्रति महिलाले सो उमेरमा जन्म दिने औषत जिवित बच्चाको संख्यालाई कुल प्रजनन दर भनिन्छ ।
- परिवार नियोजन प्रयोगकर्ता :** परिवार नियोजनका स्थायी वा अस्थायी साधन प्रयोग गर्ने विवाहित जनसंख्यालाई जम्मा विवाहित जनसंख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै परिवार नियोजन प्रयोगकर्तादर हो ।
- जनघनत्व :** प्रति इकाई क्षेत्रफलमा रहेको कुलजनसंख्या व्यक्त गर्न जनघनत्वको गणना गरिन्छ । यसले कुनै स्थानको क्षेत्रफल र त्यस स्थानको जनसंख्या बीचको सम्बन्ध देखाउछ ।
- साक्षरता दर :** जनगणना २०६८ मा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समुहको साक्षर (पढन,लेखन र साधारण हिसाब किताब गर्न जान्ने) जनसंख्यालाई सोही उमेरको जम्मा संख्याले भाग गरेर १०० ले गुणन गर्दा प्राप्त हुने प्रतिशत नै साक्षरता दर हो **कुल भर्नादर :** विद्यालयमा भर्ना भएका तहगत विद्यालयहरूलाई विद्यालय भर्ना हुन तोकिएको निश्चित उमेर समुहको (प्रा.वि.को लागि ५-९ वर्ष , नि.मा.वि.को १०-१२ र मा.वि. तहकोलागि १३-१४ वर्ष) जनसंख्याले भाग गरेर १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिफल नै सोही तहको कुल भर्ना दर हो ।
- खुद भर्ना दर :** विद्यालयमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरू मध्ये तहगत तोकिएको उमेर भएका विद्यार्थीहरूको संख्यालाई तोकिएको निश्चित उमेर समुहको जनसंख्याले भाग गरेर सयले गुणन गर्दा आउने प्रतिफलकै सोही तहको खुद भर्ना दर हो ।
- शिक्षक विद्यार्थी अनुपात :** प्रति शिक्षक पर्न आउने विद्यार्थी संख्या नै शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हो । यो अनुपात कुल विद्यार्थी संख्यालाई कुल शिक्षक संख्याले भाग गरी निकालिन्छ ।
- आश्रित अनुपात :** १४ वर्ष वा सोभन्दा मुनि र ६० वर्ष वा सोभन्दा माथिको उमेर भएका जम्मा जनसंख्याको कुल जनसंख्यामा हुन आउने प्रतिशतले आश्रित अनुपातलाई जनाउछ ।
- आर्थिक कृयाकलाप दर :** १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेर भएका आर्थिक रूपले सकृय जनसंख्याको सोही उमेर समुहको जम्मा जनसंख्यामा हुन आउने प्रतिशत नै आर्थिक कृयाकलाप दर हो ।
- आर्थिक सक्रियतादर (Economic Activity Rate) :** १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समुहको आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसंख्यालाई सोही उमेर समुहको जम्मा जनसंख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै

आर्थिक सक्रियतादर हो । आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसंख्यामा रोजगार र बेरोजगार दुवै जनसंख्यालाई समावेश गरिन्छ ।

कुल बेरोजगारीदर (Total Unemployment Rate) : १० बर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समुहको जम्मा बेरोजगार जनसंख्यालाई सोहि उमेर समुहको जम्मा आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसंख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै कूल बेरोजगारीदर हो ।

सूचकांक (Index) : कुनै परिमाण तथा मूल्यलाई निश्चित समय वा स्थान सन्दर्भको आधारमा हुने परिवर्तनको अङ्क तयार गर्ने कार्यलाई सूचकांक भनिन्छ ।

कृषि चलन (Agricultural Holding) : पहाड तथा हिमालमा ४ आना र तराईमा ८ धुर वा सो भन्दा बढी कृषि कार्यको लागि जग्गा उपभोग गर्ने वा कम्तीमा २ ठुला चौपाया वा कम्तीमा ५ वटा साना चौपाया वा साना ठुला गरी ५ वटा चौपाया वा कम्तीमा २० वटा हाँस ,कुखुरा जस्ता पंक्षी पालन गर्ने कृषक परिवार लाई कृषि चलन भनिन्छ ।

परिच्छेद - १०

गाउँपालिकाको अवसर, चुनौती र सम्भावना

यस गाउँपालिकाको घरपरिवारमा १३३६९ जनसंख्या मध्ये महिला ७१९१ र पुरुष ६१७८ रहन गई महिलाको संख्या बढि देखिन्छ। औसत परिवार संख्या ४.७९ र लैङ्गिक अनुपात ८६.२० रहेको छ। वडा नं. १ मा सबभन्दा बढि संख्या राईको, २ र ३ मा मगरको, ४, ५ र ६ मा क्षेत्री र ब्रामणको बसोबास रहेको देखिन्छ। राई, गुरुङ्ग, मगर, सार्की, नेवार, घर्तिको जनसंख्या पनि उल्लेखनीय छ। वडा नं. १, २, ४ र ६ मा गरिबीको प्रतिशत दर बढी छ। घरको छाना अनुसारको घरपरिवार संख्या हेर्दा परालको छाना भएको २५७८ रहेको छ। खाना पकाउने अक्सर प्रयोग गर्ने इन्धन हेर्दा २७७२ परिवारले काठ वा दाउराबाट पकाउँदछन्। शौचालयको अवस्था हेर्दा शौचालय नभएको परिवार संख्या ९०४ छ। घरपरिवारमा भएको सुविधा हेर्दा १७९० परिवारको रेडियो र १२८२ परिवार मोबाईल प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ।

यस गाउँपालिकामा उल्लेखनीय पर्यटकीय स्थल रहेको देखिएन तर बहुमूल्य जडिबुटी भने वडा नं. १, २, ३ र ६ मा पाउन सकिन्छ। कृषि योग्य जमिन ४५.५१ प्रतिशत रहेपनि सिंचाई सुविधा भने १५.९६ प्रतिशत जमिनमा मात्र पुगेको छ। पशुपालन व्यवसाय पनि त्यति फस्टाउन सकेको देखिएन। शिक्षा तर्फ साक्षरता दर हेर्दा कूल ६७.०५ मात्र रहेको छ। जसमध्ये महिलाको ५९.३ र पुरुषको ७६.१३ रहेको देखिन्छ।

माथि उल्लेख भएका तथ्यांक समीक्षाले र विभिन्न परिच्छेदमा प्रस्तुत गरिएका विवरणले यस गाउँपालिकाको अवसर र सम्भावनाहरू निम्न देखिएका छन्।

अवसर र सम्भावना

१. सबै कृषि योग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा पुऱ्याई कृषि उत्पादन र उत्पदकत्वमा बृद्धि गर्न सम्भावना र अवसर उपलब्ध छ।
२. सामुदायिक बनको संख्यामा बृद्धि गरि पशु चरणको लागि आवश्यक चरण विकास समेत गर्दै पशुपालन व्यवसायमा कृषकहरूलाई आकर्षित गराउन विद्यमान अवस्था अनुकूल रहेको छ।
३. खोटेसल्ला, खयर, अल्लो, अमला, मालती, चिराइतो, लोठ, हरो बर्रो, नगबेली, कूरिलो जस्ता जडिबुटीको व्यवसायिक खेती गर्न हावापानी अनुकूल देखिएकोले यस सम्बन्धी खेती गर्न वडा नं. १, २, ३ र ६ मा सम्भाव्य देखिएको छ।
४. मोहुरेडाडा र गोपिनीडाडा जस्ता दृश्यावलोकनको लागि उपयुक्त स्थलहरूमा पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ। रावावेसीमा स्वीमिङ्ग र फिसिङ्गको लागि राम्रो सम्भावना रहेको छ। त्यस्तैगरी कोटगढी जस्ता ऐतिहासिक र पुरातात्विक स्थल पर्यटकको लागि आकर्षण हुन सक्दछ। यस गाउँपालिकामा राई, गुरुङ्ग, मगर र सार्की जस्ता जनजातीको बसोबास बाक्लो भएकोले यिनीहरूको संस्कृति, परम्परा जगर्ने गरि पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्ने राम्रो अवसर र सम्भावना रहेको छ।

५. वडा नं. १ कुभिण्डेमा सचालन रहेको विहिवारे साप्ताहिक हाट जस्तै अन्य केही वडामा पनि सुरु गर्दा ग्रामिण क्षेत्रको स्थानीय उत्पादन बढाउन आकर्षित गर्दछ ।
६. वडा नं ४ धारापनीमा तामाखानीको सम्भाव्यता रहेको भन्ने हुँदा यस्को सम्भावना बारेमा निर्व्योत गरिनु पर्दछ ।
७. वडा नं. ३ लामिडाँडामा सुन्तला खेतीको लागि उपयुक्त स्थान रहेकोले ब्यवसायिक खेती गर्न कृषकहरुलाई आकर्षित गरिनु पर्दछ ।

चुनौती र समस्याहरु

१. जनजाती तथा दलितहरुको परिवार उल्लेख्य रुपमा रहेकोले यस्ता परिवारको बाल बच्चाहरुलाई पठन पाठनको लागि थप वातावरण श्रृजना गर्ने कार्य चुनौतीको रुपमा रहेको छ ।
२. खोटाङ्ग सदरमुकाम दिक्तेलबाट ८ कोस को दुरीमा रहेकोले यस गाउँपालिकासम्म बाह्रै महिना यातायात चलन सक्ने गरी बाटोको सुविधा नहुनाले स्थानीय उत्पादन बजारसम्म लग्न कठिनाई भैरहेको छ ।
३. उच्च शिक्षाको लागि वि.एड. मात्र अध्ययन गर्न सकिने गरी रावा क्याम्पस रहेको छ । यस क्याम्पसमा अन्य विषयहरु समेत अध्ययन गर्ने अवसर नभएकोले विपन्न र दलित परिवारका सदस्यले उच्च शिक्षा हासिल गर्न कठिनाई भएको छ ।
४. स्वास्थ्य सेवाको लागि पनि दक्ष जनशक्ति नहुनु र गम्भिर बिरामी परेको अवस्थामा उपचार हुन नसक्ने देखिएकोले विपन्न परिवारहरु समस्यामा रहेका छन् ।